Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראָשען | היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 186 | לאדז, דינסטאג כ"ח מנחם אב תרצ"א | נייַנטער יאהרגאנג | Łódź, Wtorek 11 sierpnia 1931 r. | № 186

אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

בלוטיגע נאכט אין בערלין

גאסען-קאמפען צווישען קאָמוניסטען און פּאָליציי — קאָמוניסטען שיסען פון די פענסטער, דעכער און באלקאָנען — דערשאָסען 2 פּאָליציי-אָפיצירען

דער רושם פון דורכפאל פון פלעביסציט אין פרייסען

העכער 10 מיליאָן שטימען

בערלין, 10. (טו) וואַהל-בערעכטיגטע זענען געווען 26,553,837 אויף „יאָ" האָבען געשטימט 9,793,603 אויף „ניין" — 389,244, אונגילטיג — 243,329, צוזאַמען — 10,426,176 שטימען.

בלוטיגע צוזאַמענשטויסען אין דייטשלאנד

בערלין, 10. (ספּ. טעל.) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פלעביסציט איז אין לאַנד געקומען צו צוזאַמענשטויסען, אין מאַנכע שטעט זענען פאַרהאַן צאָהלרייכע פערוואונדעטע, און מאַסען אַרעסטירטע.

בלוטיגע קאמוניסטישע אונרוהען אין בערלין

בערלין, 10. (ספּ. טעל.) אין בערלין איז אויפ'ן בילאָוו-פּלאַץ סונטאג-אָוועגד געקומען צו שווערע קאָמוניסטישע אונרוהען, ווען די פּאָליציי האָט פונאַנדערגעטריבען פערזאַמעלטע קאָמוניסטען אין גאַס, האָט מען אויף דער פּאָליציי געשאָסען פון די הייזער, עס איז צוליב דעם געקומען צו שטאַרקע שיסערייען צווישען פּאָליציי-אָפיצירען און קאָמוניסטען. 2 פּאָליציאַנטען זענען דערשאָסען געוואָרען, און 2 אויבערוואַכמייסטערס זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען. ביי די קאָמוניסטען איז פאַראַן 1 טויטער און 16 פערוואונדעטע.

דערשאָסען דעם געשעפט-פיהרער פון שטאהלהעלם

קעלן, 10. (טו) זונטאג ביינאַכט איז דערשאָסען געוואָרען אין קעלן דער געשעפט-פיהרער פון שטאהלהעלם. דער מערדער איז אַרעסטירט.

צוזאמענשטויס צווישען קאמוניסטען און היטלעראווצעס

בערלין, 10. (ספּ. טעל.) אויף אַן אָפּטיילונג היטלעריסטען וועלכע האָט מאַרשירט פון דאַאיס-בורג קיין האַמבורג האָבען קאָמוניסטען, בעכטען אָוועגד, געמאַכט אַן אָנפאַל, צוריקוועגס האָבען זיך די אָנפאַלער איבערגעחזרט. די קאָמוניסטען האָבען געשאָסען אויף די היטלעריסטען, עס זענען פאַרהאַן פערוואונדעטע. פּאָליציי האָט אַרעסטירט מעהרערע פערזאָנען.

בערלין, 10. (ספּ. טעל.) די גאַסען-קאַמפען צווישען די קאָמוניסטען און פּאָליציי, אויפ'ן בילאָוו-פּלאַץ אין בערלין והאָט זיך אָנגעהויבן זונטאָג שפּעט אין אָוועגד, באַלד נאָכדעם ווי עס זענען אָנגעקומען די ערשטע ידיעות וועגען דורכפאַל פון פלעביסציט.

לויט פּאָליציאישע ידיעות האָבען די קאָמוניסטען אָנגעהויבען שיסען אויף דער פּאָליציי, ווען די לעצטע האָבען פונאַנדערגעטריבען די קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַנטען, אַן'אונבעקאַנטער יונגערמאַן זאָיז צוגעגאַנגען נאָהענט צום פּאָליציי-קאָמענדאַנט אנלאוף און איהם דערשאָסען.

קאַפּיטאַן לעניק האָט נאָכגעשאָסען דעם ענטלויפענדען יונגענמאַן, אין זעלבען מאָמענט האָט עמיץ אויסגעשאָסען אין לעניק, וועלכער איז אוועק געפאַלען אַ טויטער. אויף דער גאַס האָט זיך אין דער לעצטער צייט אָפּגעשפּילט אַ שאַרפע שיסעריי צווישען די קאָמוניסטען און פּאָליציי. דער אָפיציר ווילינג האָט בעקומען אַ קויל אין בויך און איז געפאַלען אין אַ קאַלוזשע בלוט.

נאָכדעם ווי די פּאָליציי האָט מיט שטורם אָפּגערייניגט דעם פּלאַץ, האָט זיך אָנגעהויבען אַ שיסעריי פון די דעכער, פענסטער און באַלקאָנען אויף דער פּאָליציי. די פּאָליציי האָט זיך בענוצט מיט גרויסע רעפלעקטאָרען, כדי צו זעהען פון וואַנען עס ווערט געשאָסען.

די שיסעריי האָט געדויערט ביז איבדערפריה, מען שמועסט, אַז עס זענען פאַרהאַן 15 טויטע.

פראנצויזישע פרעסע

פּאַריז, 10. (ספּ. טעל.) „לא מאַטען" שרייבט, אַז אין פרייסען האָט געגומען די אויבערהאַנד דער פערשטאַנד איבער'ן משוגעת. די רעזולטאַטען פון פלעביסציט זענען דערפיהרענד נישט נאָר פאַר דער דייטשער רעגירונג, נאָר אויך פאַר'ן דייטשען קרעדיט, וואָס האָט זיך שוין געהאַט געוואַקעלט.

„פּטי פּאַריזיען" ווייזט אָן, אַז די 10 מיליאָן שטימען בעווייזען אַן ערנסטען מאָראַלישען ערפאָלג פאַר דער פאַשיסטישער בעוועגונג.

„פּטי זשורנאל" איז אין דער מיינונג, אַז די אָפּשטימונג אין פרייסען האָט אַ גרויסע בעדייטונג פאַר די, וועלכע שטעלען אויפ'ן ערשטען פּלאַן פון זייער פּאָליטישער און עקאָנאָמישער קאָנצעפּציע — דעם וועלט-שלום.

אמעריקאנער פרעסע

ניו-יאָרק, 10. (ספּ. טעל.) די אַמעריקאַנער פרעסע איז צופרידען מיט'ן רעזולטאַט פון דער אָפּשטימונג אין פרייסען און האַלט, אַז דאָס איז אַ נצחון פון דער בריניגג רעגירונג, דער קאַנצלער קאָן ווייטער פיהרען זיי ןפּאָליטיק נאָך מיט מעהר ענטשלאָסענקייט. די אינטערנאציאָנאַלע באַנק-וועלט האָט דערוואַרט אַזאַ צייכען פון דייטשער סטאַביל-קייט. דייטשלאַנד האָט נישט געקאָנט טון עפּעס בעסערס ווי אויפסניי צו געווינען דעם צוטרוי פון אויסלאַנד. דער נצחון פון דער דעמאָקראַטיע זאָל בעזונדערס ווענדען די אויפמערקזאַמקייט פון דער פאַריזער רעגירונג, זיך צו בעמיהען וועגען אַ פערשטענדיגונג מיט דייטשלאַנד.

קופאן № 27

2-טע סעריע

פון גרויסען

פרעמיען-קאנקורס

— פון —

„נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין פרעמיען-קאָנקורס איז נענוג צוצושטעלען בלויז 30 קופּאָנען.

לאנדאנער פרעסע

לאָנדאָן, 10. (טו) די לאָנדאָנער פרעסע איז צופרידען מיט'ן רעזולטאַט פון דער אָפּשטימונג אין פרייסען. דער סאָציאַליסטישער „דיילי העראַלד" שרייבט, אַז זי איז בעפרידיגט, וואָס עס איז געקומען צום אויסדרוק, אַז אין פרייסען האָט זיך גאָר נישט געענדערט, די רוה אין איראָפּע ווערט נישט געשטערט.

שטאלהעלם איז אויך צופרידען

בערלין, 10. (טו) שטאהלהעלם האָט פערעפענטליכט אַן'ערקלערונג, אַז דער קאַמף געהט ווייטער, די אָפּשטימונג האָט געבראַכט אַ מאָראַלישען ערפאָלג דעם נאַציאָנאַלען פראָנט, 10 מיליאָן שטימען זענען געווען פאַר אונזערע פאָדערונגען.

—=:O:=—

לאוואל און בריאן פאהרען קיין בערלין

פּאַריז, 10 (טו). „פּאַרי[illegible]" איז מודיע אז בריאן און לאוואל וועלען די טעג פאָהרען קיין בערלין.

מארשאל פילסודסקי געפאהרען קיין דרוסקעניק

וואַרשא, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נעכטען איז מאַרשאַל פּילסודסקי געפאָהרען אויף עטליכע טעג קיין דרוסקעניק.

מען זאל בעשטימען א פינאנץ-קאמיסאר אין ווארשא

וואַרשא, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין די וואַרשאָווער רעגירונגס-קרייזען שמועסט מען, אַז עס זאָל בעשטימט ווערען פאַר וואַרשא אַ פינאַנץ-קאָמיסאַר.

אויפ'ן דאָזיגען אַמט זאָל בעשטימט ווערען אַ הויכער בעאַמטער פון פינאַנץ-מיניסטעריום.

א שוידערליכע שפיטאל-קאטאסטראפע

לאָנדאָן, 10. (ספּ. טעל.) אין ראַנקע (כינע) איז איינגעפאַלען אַ שפּיטאָל און בעגראָבען אונטער זיך 400 קראַנקע, וועלכע זענען אַלע אומגעקומען.

גאַסטראָלען פון דער

ווילנער טרופע

XVI יאר | XVI יאר

15-יעריקער יובל-טורנע אנפ. מ. מזאה.

לאדזשער שטאט-טעאטער

היינט דינסטאג, 9 א זייגער אין אָוועגד

יובל-פארשטעלונג

„200.000"

(דאס גרויסע געווינס)

פאָלקס-שפּיל אין 4 אַקטען ∴ פון שלום עליכם

פערזאָנען:

שימעלע סאַראַקער — שמחה נאַטאַן
עטי מעניע — העלענע גאָטליב
בײלקע — אסתר גאָלדענבערג
מאָטעל קאַמאָי — גרשון לעמבערגער
קאָפּעל פאָלבאַן — משה פאָטאַשינסקי
סאָלאָווייטשיק — שמואל לאַנדוי
פערל די מיטניטשקע — נעמי נאַטאַן
קאַלמאַן — נחום מעלניק
וויגדאָרטשיק — נחום מעלניק
יוכבד די סויד — דבורה ראָזענבלום
הימע' פאַרב — שבתי בליאַכער
אָסקאַר סאָלאָמאָנאָוויטש פון [illegible]
נערפּורגע וולאַדימיראָווגאַ פון [illegible]
סאָלאָמאָן אָסקאַראָוויטש פון [illegible] ⁂
רובינטשיק
מענדעל דער לאַקיי

רעזשי: י. ראַטבוים. דעקאָר. און קאָסטיומען: אַנדזשיי פּראָנאַשקאַ
מוזיק: ה. קאָן. דיריגירט: דוד בייגעלמאַן. לידער-טעקסטן: מ. בראָ-דערזאָן. טענץ: לאה ראַטבוים

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג

קוראטאריום פון די בית-יעקב-שולען אין לאדז,

שרודמיעסקא 32 (פריהער צעגעלניאַנאַ 3)

דאָס קוראַטאָריום פון די בית יעקב-שולען אין לאָדז מאַכט בעקאַנט, אז פון נייען לערן-יאָהר אָן ווערט געעפענט אינ'ם שול-לאָקאַל (שרודמיעסקא 32

א העכערער לערן-אנשטאלט

מיט אַ רייך לערן-פּראָגראַם פון יודישע און וועלטליכע לימודים, פאַר די קינדער, וואָס האָבען געענדיגט די 7-קלאַסיגע עלעמענטאַר-שול פון בית יעקב און ווילען זיך ווייטער פערפולקאָמען אין יודישער און וועלטליכער בילדונג.

עס ווערען אויך געעפענט האנדעלס-קורסען

מיט אַ פולשטענדיג לערן-פּראָגראַם פון אַ האַנדעלס-שול, וואָס וועט אַרומנעהמען אַלע לימודים פון דער האַנדעלס-וויסענשאַפט.

גלייכצייטיג זענען מיר מודיע, אַז אין דער פרעבעל-שול און אין די פאָרמיטאָג- און נאָכמיטאָג-שולען און אויך אויף די אָוועגד-קורסען, זענען נאָך פערבליבען אַ בעגרעניצטע צאָהל פּלעצער.

די איינשרייבונגען האָבען זיך אָנגעהויבען פון זונטאָג דעם 1-טען, שעריפּען, יעדען טאָג פון 10 ביז 2 נאָכמיטאָג און פון 5 ביז 7 אָוועגד, אין דער שול-קאַנצעלאַריע

דאס קוראטאריום פון די בית-יעקב-שולען אין לאדז.

נאכרוף.

דער פאמיליע פון

ל. מ. רעגענסבערג

צוליב דעם טויט פון זייער זוהן

פייוויש

דריקט אויס דעם הערצליכסטען מיטגעפיהל

F-ma F. JARISCH.

4309

פערדעכטיגע דערפער-שרפות אין מזרח-גאליציע

לעמבערג 10 (טעלעפאניש) אין א גאנצע רייה מזרח-גאליצישע דערפער זענען אין די לעצטע טעג פארגעקומען פערדעכטיגע שרפות, וואס שטאמען פון אונטערצינדונגען.

עס זענען אוועק מיט'ן רויך א גרויסע צאהל שייערן מיט תבואות און עס זענען אויך אומגעקומען פיל בהמות.

פערהאן א חשד, אז צו די פערדעכטיגע שרפות האבען א שייכות אוקראינישע טעראר-באנדעס, וועלכע צינדען אונטער ספעציעל די דערפער ווייל עס ווילען לעצטענס אין גאליציען פארשטעהער פון דער פעלקער-ליגע.

ענגלישער דעפוטאט וועגען דער לאגע פון די אוקראינער אין פוילען

לעמבערג, 10. (טעלעפאניש) דער ענגלישער דעפוטאט און מיטגליד פון דער לייבור-פארטיי באַרר, וועלכער ווײלט איצט אין לעמבערג, האט אין אַן אינטערוויאו ערקלערט, אַז ער האט זיך בעקאנט מיט דער לאַגע פון די אוקראינער אין פוילען און זייער בעציהונג צו דער פוילישער רעגירונג. ער האט אויך אָפגעהאַלטען אָביעקטיווע קאָנפערענצען מיט די אוקראינער, בכלל האט דער ענגלישער גאַסט אַ גוטע מיינונג וועגען פוילען.

אויפגעריסען א דינאמיט-פאבריק
16 טויטע און 35 פערוואונדעטע

בערלין, 10. (ספ. טעל.) אין רייגסדאָרף האט אויפגעריסען אַ דינאַמיט-פאַבריק, פון אונטער די חורבות האט מען אַרויסגענומען 16 טויטע און 35 פערוואונדעטע.

קאנפערענץ פון האנדווערקער-קאמערן אין ווארשא

ווארשא, 10 (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) נעכטען איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ פון האנדווערקער-קאמערן. עס האבען זיך בעטייליגט 46 דעלעגאטען פון 17 האנדוו.-קאמערן.

נאָך לענגערע וכּיחים איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאפען א ראט פון האנדווערקער-קאמערן. צו דעם צוועק איז געוועהלט געוואָרען א קאָמיסיע, וועלכע זאָל אדורכפיהרען דעם בעשלוס.

אין דער קאָמיסיע זענען אריין 3 יודישע דעלעגאטען: חיים ראסנער, מאקס גראזער און סאלאָמאָן זייפעלד.

גראנדיעזע לויה פון הרב-הראשי אין טערקיי

קאָנסטאַנטינאָפאָל (יט"א) העכער צעהן טויזענד מענשען האָבען זיך היינט בעטייליגט אין דער לויה פון הרב הראשי פון טערקיי „חכם-באַשי" ר' חיים ביזשאראנו-עפענדי.

דער געדראנג פון מענשען איז געווען אַזוי גרויס, אַז די פּאָליציי און פייערלעשער האָבען קוים בעוויזען אָפצוהיטען די אָרדנונג. אין דער לויה האָבען אַנטיילגענומען פאָרשטעהער פון פערשידענע קאָנסולאַטען, פונ'ם טערקישען מופטי, פּויפּסטליכען נונציוס, גריכישען פּאַטריאַרך, דעלעגאַציעס פון יודישע קהלות אין טערקיי. אַלע יודישע געוועלבער זענען, אַלס צייכען פון טרויער, געווען פערמאַכט. דער נפטר איז אַלט געווען 85 יאָהר. ער האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיינע טיפע קענטניסען פון דער רעליגיעזער ליטעראטור ווי אויך אין דעם געביט פון פילאָלאָגיע. (ער האט בעהערשט גריינדליך 10 שפּראכען. פאַר זיינע וויסענשאַפטליכע ווערק איז ער אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס מיטגליד קאָרעספאָנדענט פון וויסענשאַפטליכע אַקאַדעמיעס אין שפּאַניען, פּאָרטוגאַליען, דייטשלאַנד, אינסטיטוט פאַר געשיכטע אין בערלין און געאָגראַפישער געזעלשאַפט אין פּאַריז.

געהיימנישפולער זעלבסטמארד פון א געוו. רוסישען אפיציר

וואַרשא, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אויף ווילטשא 30 האט זיך דערשאָסען דער געוועזענער רוסישער אָפיציר קארדובא. אין מאָמענט ווען מען האט איהם נעכטען געוואָלט אַרעסטירען. דער דערשאָסענער איז לעצטענס בעזשיטיגט געוואָרען פון דער פּוילישער אַרמעע און מען האט איהם געוואָלט אַרעסטירען צוליב אַ פּאָליטישען ענין.

דער זעלבסטמאָרד איז דערייבער פערשלייערט מיט אַ גרויס געהיימניש.

פערקלענערען די קריגס-חובות אויף א העלפט
פארשלאַג פון מאַקדאנאלד און סטימסאן

לאָנדאָן, 10 (טז). ווי די פרעסע גיט איבער זאָלען מאקדאָנאלד און סטימסאָן האָבען פאָרגעלעגט צו פערקלענערען מיט 50 פּראָצענט די אלגעמיינע חובות און די קריגס-חובות.

דייטשע דעלעגאציע צוריקגעקומען פון רוים

בערלין, 10 (טז). קאנצלער ברינינג און קורטיוס זענען צוריקגעקומען קיין בערלין פון זייער בעזוך אין רוים.

בארמהערציגע שוועסטער געשאסען אויף א שפיטאל-דירעקטאָר

לייפּציג, 10 (טז). א בארמהערציגע שוועסטער האט אין לייפציג געשאָסען אויף דעם שפיטאָל-דירעקטאָר ד"ר לעהמאן און איהם שטערבליך פערוואונדעט. די „שוועסטער" איז געוואָרען רעדוצירט פון איהר פּאָסטען און איז צוליב דעם געוואָרען גייסטיג-קראנק.

ספּעציעלער קופּאן?!

וואס ער ברענגט לעזט מארגען!

וואס פאר א איבערראַשונג גיט אייך דער מארגענדיגער ספּעציעלער קופּאן ???

ספּאָרט

„שטערן"-צוזאמענפליה אין וואלאצלאוועק

שטערן (לאָדז) גוויאזדא (וואלאצלאוועק) 1:0

שבת און זונטאָג איז אין וולאָצלאַוועק פאָרגעקומען אַ ראַיאָן-צוזאַמענפליה פון די „שטערן" קלובען אין וולאָצלאַוועקער קרייז.

אין דאַזיגען צוזאַמענפלי האָט זיך אויך בעטייליגט דער לאָדזער „שטערן" מיט זיין ד[illegible]-אָרקעסטער, ספּאָרט-שפּילען און פוסבאַל-סעקציע. די אַרויסטרייטען פון די סעקציעס פון לאָדזער „שטערן" האָבען אין וולאָצלאַוועק אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס און האָבען צוגעצויגען אַ גרויסען עולם.

אַ בעזונדערען אינטערעס האָט אַרויסגערופען דער פוסבאַל-מעטש פון לאָדזער „שטערן" מיט דער וולאָצלאַוועקער „גוויאזדא" צו וועלכען ס'האָט זיך צוגעקוקט אַן עולם פון העכער 1000 מאַן.

די לאָדזער מאַנשאַפט האָט אויפ'ן דאַזיגען מעטש געוויזען אַ שפּילען, וואָס איז געשטאַנען אויף אַ הויכער מדרגה און לייכט בעזיגט די אָרטיגע מאַנשאַפט אין פערהעלטניש פון 1:0. דאָס איינציגע טויער פון מעטש האָט דערצילט אין דער ערשטער העלפט פון שפּילען רוזשאָוויקוויאַק. דער דאָזיגער רעזולטאַט שפּיגעלט נישט אָפּ דעם גאַנג פון מעטש, ווייל דורך דער גאַנצער צייט פון שפּילען האָט די לאָדזער מאַנשאַפט געהאַט אַ שטאַרקער איבערמאַכט.

קענער און פיינשמעקער

Prazdrój Pilzneński B.B.

טרינקען נור דאָס ערצטליך עמפּפעהלטע אָריגינאל פילזנער ביר URQUELL B.B.

פערטרעטונג און לאַגער OTTO WIHAN KILINSKIEGO 121 TEL. 180-33

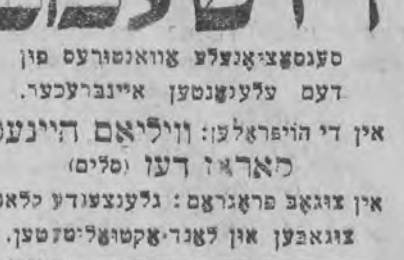

היינט און פאלג. טעג!

א זעהר ס[illegible]ציאנעלער פילם א. ג.

די געהיימנישפולער

דזשעמס

סענסאציאָנעלע אַוואַנטורעס פון דעם עלעגאַנטען איינברעכער.

אין די הויפּראָלען: וויליאַם היינעס, פאראזו דעו (סלים)

אין צוגאַב פּראָגראַם: גלענצענדע קלאַנג-צוגאבען און לאַנד-אַקטואַליטעטען.

אָנהויב אין וואָכענטעג 5 נאָכמיטאָג שבת, זונטאָג און יום-טוב 2.30 בייטאָג פּאָפּולערע פּרייזען. אויפ'ן 1-טען סעאַנס 50 גר. און 1 זל. דער זאַל איז מיטאַנ'ש ווענטילירט.

מאשיך-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל. אייער-פערפעל און סוכארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערביע

נ. ווייבבערג

38 פּיעטריקאָווער 38

טעלעפאָן 143-82

אכטונג! עס ווערען אויך אַרויסגעגעבען פריהשטיקען, אָווענד-ברויטען ווי אויך יאַרסקע מיטאַגען

ווערקשטעל פון שירמס און שפּאַציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים

לאָדז, נאַרוטאָוויטשא 19

עמפּפעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאַליטעט דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ-פּרייזען

נעמט אָן אַלערליי רעפּעראַטורען פון שירמס און שטעקענס

Dr. med. SZMERŁOWSKI

POWRÓCIŁ

AKUSZER GINEKOLOG

godziny przyjęć od 3—5-ej i od 7—8-ej

Piotrkowska 17 tel. 107-13

אַלע, וואָס האָבען ברעה צופאַהרען נאָך פראַנקרייך, בעלגיען

א. אז. וו. בעקומען גענויע אינפאָרמאַץ עס וועגען חח-פּעסער, וויזעס, פאָרמאַליטעטען, רייזע-הוצאות א.אז.וו.

אין ביוראָ ארגוס זאַכאָדניא 36 טעל. 108-47.

8-וונג, לעטניקעס!

אנשטאַט זיך באַרגען אַ בעט אויף אפּנויץ-געלד פּערזעהט אייך בעסער פאַר'ן זעלבען געלד מיט אַנ'עכט פּאַטענטירט בעט מיט אַ מאַטראַץ

PALMA-PATENT

Palma-Patent

וואָס איז אַלעמען בעקאַנט מיט זיין פּראַקטישקייט, דויערהאַפטיגקייט און עסטעטישקייט מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר.

אויף לאַגער שטעהט אַ גרויסער אויסוואַהל לעזשאַקעס, פעלד-בעטלעך, פעלד-בענקלעך — ווי אויך —

מאַטראַצען

געבעטעס, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע קאָזעטקעס, טאַפּטשאַנעס, מעטער-מאַסען

רעיעלע בעהאַנדלונג! פאַבריקס-פּרייזען זעמטליכע רעפּעראַטורען;

הורט לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעל. 131-85 דעטייל

וואַרפט נישט אַוועק קיין אויסגעברענטע

זשאַרובקעס

פאַר יעדע אַלטע זשאַרובקע בעקומט איהר אַ נייע געגען צוצאָהלונג פון אַ האַלבען פּרייז

ביי מ. זענדעל

פּלאַץ וואָלנאַשטשי 9

(רוג נאָוואָמיעסקא) טעל. 124 98

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר

מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען אז"וו צאָהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23

טעלעפאָן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

Dr. Z. Rakowski

פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען

9 קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעמשניצע וגעוושער 17 פון 10—11 און פון 5—7

Dr. M. Lerner

קינדער-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

זאַכאָדניא 64, טעל. 113-09

נעהמט אָן פון 3-5 נאָכמיטאָג.

4279

לאדז,
11 אויגוסט 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז,
11 אויגוסט 1931

וואס בעדייט די נייע ציוניסטישע עקזעקוטיווע

אונזער פעהיגקייט צו טראגיזירען האט בעפונען אנ'אויסגאנג נאכ'ן ציוניסטישען קאנגרעס. פון אלע זייטען הערט מען: דער קאנגרעס האט ענטוישט. ס'זענען נישט קלאהר געלעזט געווארען די פראבלעמען, וואס זענען געשטאנען אויף דער טאג-ארדנונג, ס'איז נישט פערהאן קיין קלארע סיטואציע, די נייע עקזעקוטיווע האט נישט קיין בולט'ע בעפארבונג, נישט קיין פעסטגעשטעלטע ריכטונג א. א. וו.

מיט איין ווארט — פערצווייפלונג אויפ'ן גאנצען פראנט.

איך פערשטעה נישט די דאזיגע פערצווייפלונג און פיהל נישט מיט איה"ר. ס'איז גוט געשעהן אזוי ווי ס'איז געשעהן. הגם נישט אמבעסטען, ווייל די קאאליציע ענדיגט זיך פאר די רעוויזיאניסטען, אנשטאט דעם, וואס זיי האבען אויך געדארפט צו איהר געהערען.

מ'וועט מיך פרעגען: וואס בעדייט די נייע ציוניסטישע עקזעקוטיווע? צו וואס צילט זי און וואס פארע נייע וועגען ווייזט זי אונז? איינע פון די אריגינעלסטע ענטפערען אויף דער דאזיגער פראגע איז דער, אז דאס איז א פארטזעצונג פון ווייצמאנס פאליטיק אהן ווייצמאנען.

לאמיר אננעהמען, אז ס'איז אזוי, הלא איך אויך אז ס'איז געקומען א גרויסע און פרינציפיעלע ענדערונג צום גוטען, איך שטעל פעסט, אז נישט אזויפיל דער סיסטעם פון ווייצמאנס פאליטיק איז אין איצטיגען מאמענט געווען נישט איינצוהאלטען, וויפיל די האפנונגסלאזע שטייפקייט פון דעם דאזיגען סיסטעם, דאס פעהלען פון א מינימום עלאסטישקייט, אהן וועלכען ס'קען בכלל קיין רייד נישט זיין וועגען פיהרען א צילבעוואוסטע פאליטיק. ווייצמאנ'ס פאליטישער סיסטעם איז געווען אזוי ווי אין די שינעס פון דער ענגלישער אר'ענטאציע און יעדער פרוב אראפצוגעהן פון דעם דאזיגען וועג כאטש אויף א מילימעטער האט געדראהט מיט א קאטאסטראפע.

זאלען מיר דאס אילוסטרירען מיט א משל. ווייצמאן האט אין זיין גרויסער רעדע געזאגט מיט א געוויסען אקצענט פון מיטגעפיהל, אז ענגלאנד האט איצט גרויסע זאכען, צווישען וועלכע פאלעסטינא פערנעהמט א קליין ארט, ס'זענען געווען אזעלכע וואס זענען דערפאר ברוגז געווען אויף ווייצמאנען פא־אזא מין רעדען, איך האב אבער ווייצמאנען פערשטאנען, פאר ווייצמאנ'ען זענען די זארגען פון ענגלאנד א גאר וויכטיגער ענין, בעת ביי אונז זענען די זארגען פון ענגלאנד נישט וויכטיג. אונזער איינציגע זארג איז דער אויפבוי פון ארץ-ישראל און מיר האבען דעם מוט צו פאדערן פון דער ענגלישער רעגירונג, אז זי זאל קודם-כל האבען די גרויסע זארג צו ערפילען די הבטחות וואס זי האט אונז געגעבען.

דער ציוניזם האט געמוזט געווינען א דיסטאנס צו די ריין ענגלישע זארגען, כדי צו טראכטען און צו זיין טעטיג וועגען איהרע אייגענע זארגען און אויפגאבען.

אט דאס איז קודם-כל דער געוויוס פון די ענדערונגען אין דער עקזעקוטיוו, מיר האבען זיך אפגעזונדערט פון דער צו שטארקער אינטימקייט מיט ענגלאנד. מיר האבען איצט פרייערע הענד זיך צו בעווייזען. אויב ס'וועט זיך ארויסווייזען, אז ס'איז נישט פערהאן צווישען אונזערע צילען און די צילען פון די ענגלישע רעגירונג קיין פאראלעל, וועלען מיר מוזען זוכען און געפינען אן אנדער וועג

מיר ווילען נישט מלחמה האלטען מיט ענגלאנד, אבער מיר ווילען זעהען די וועלט מחוץ ענגלאנד אדער דורך ענגלאנד. דער נייער פרעזידענט סאקאלאוו איז זיכער אנ'אנגלאפיל און וועט וועלען לעבען אין פריינדשאפטליכע בעציהונגען מיט ענגלאנד, אבער ער וועט אויך האבען אנדערע מעגליכקייטען, אויב מיר וועלען דערצו געצוואונגען ווערען.

איבריגענס איז נחום סאקאלאוו נישט קיין פנים חדשות אין ציוניזם. זיינע דיפלאמאטישע פעהיגקייטען זענען שוין אנערקענט געווארען.

אויב מ'קען רעדען וועגען דעם, אז סאקאלאוו איז ווייניגער ענערגיש ווי ווייצמאן, דארף מען אבער געדענקען, אז די ארבייט אין דער עקזעקוטיוו וועט איצט געפיהרט ווערען קאלעגיאל, צו וואס ווייצמאן האט זיך נישט געקענט צופאסען. נישט שטענדיג קען מען אין דער פאליטיק ארבייטען מיט געניאלע איינפאלען. מען מוז איבערגעהען צו א מעהר סיסטעמאטישער, קאארדינירטער און קאנסעקווענטער ארבייט. אויך די איבריגע מיטגלידער פון דער עקזעקוטיוו זענען אויסגעפרובטע ציוניסטישע עסקנים וואס יעדער אויף זיין פאזיציע וועט פיל אויפטון.

אין דער גאנצער וועלט איז א נארמאלע ערשיינונג ווען רעגירונגען ענדערען זיך. מ'דארף אין דעם נישט זוכען קיין מיסטישע מעטאפיזישע בעגרינדונגען. ביי אונז ווערט מען ביי אזא ענדערונג באלד טראגיש געשטימט.

ווייצמאנ'ס רעזיגנאציע וועט אויך זיין די שטארקסטע דעמאנסטראציע געגען דער איצטיגער אנטיציוניסטישער ריכטונג פון דער ענגלישער רעגירונג. אפשר ווען מיר וואלטען געקענט געבען דעמיסיע פאספילד'ן און שילס'ן וואלטען מיר נישט געפיהרט ווייצמאנ'ען. דאס האבען מיר נישט געקאנט טון, האבען מיר צייטווייליג געמוזט בעזייטיגען דעם, ווער ס'איז געווען דער אויסדרוק פון דער ענגלישער פאליטיק. אזוי האט מען עס אויך פערשטאנען אין לאנדאן.

אלוא, ציוניסטען – אהן טראגעדיעס! ס'איז נאך פערהאן די אלטע מעכטיגע „דראמא" וואס הייסט ארבייטען, ווען ס'איז נאר פערהאן אונזער וואונדערבארע דראמע, ווי אזוי אנ'אלט פאלק שלעפט און בויט זיך. די דאזיגע דראמא צו שאפען איז אונזער אויפגאבע.

ד"ר יהושע טהאן.

יודען אין ארגענטינא גרייטען זיך צו פייערען דיים 100 געבורטס-טאג פון באראן הירש

די יודען אין ארגענטינע גרייטען זיך צו פייערען א יום-טוב: דעם הונדערטסטען געבורטס טאג פון שעפער פון יודישען ישוב אין ארגענטינע, פון דעם פאטער פון די דארטיגע גרויסע יודישע קאלאניעס, באראן הירש. די ארגענטינער יודען ווילען דעם יום-טוב פערוואנדלען אין א מאניפעסטאציע פון זייער ארבייט און אויפטואן אין דעם לאנד. די פייערונג ארגאניזירען נישט נאר די קאלאניסטען, נאר אויך די שטאטישע יודען. צו דער פייערונג ערווארטען די ארגענטינער יודען פיל געסט פון אנדערע לענדער, אנגעזעהענע יודישע עסקנים פון אייראפא און צפון-אמעריקא. נישט קוקענדיג אויף דעם קריזיס ווילען די ארגענטינער יודען איינארדנען די פייערונג וואס גראנדיעזער. עס איז פאר זיי און אויך, פאר די יודען אין אנדערע לענדער א גרויסער יום-טוב.

א גענויעם גרוס וועגען דער איצטיגער לאגע פון די יודען אין ארגענטינע און וועגען די פייערונגען וואס ווערען דארט צוגעגרייט צום אנדענקען פון באראן הירש האט איבערגעגעבען דער פאזיצער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין ארגענטינע, ה' נחמן געזאנג, וועלכער האט געוויילט אין פאריז.

— די ארגענטינישע יודען — האט ה' געזאגט אויסגעפיהרט — שטאלצירען שטארק מיט דעם יודישען קאלאניזאציע-ווערק אין לאנד. סוף כל סוף איז דאך ארגענטינע דאס איינציגע לאנד אין דער וועלט, וואו יודען בעארבייטען קרוב א האלבען מיליאן העקטאר לאנד. און די הערשענדע מיינונג איז, אז אין זכות פון אט דער יודישער קאלאניזאציע, פון דער מיה און אנשטרענגונגען פון די יודישע קאלאניסטען האט געקענט ענטשטעהן א גרויסער יודישער שטאטישער ישוב אין ארגענטינע. די בערך דריי טויזענד יודישע קאלאניסטען-משפחות שטעלען מיט זיך פאר א קבוץ פון 45 ביז 50 טויזענד נפשות, וועלכע ערנעהרען זיך פון דער ערד. דער עקאנאמישער מצב פון די קאלאניסטען דארף אפילו איצט ביי דעם קריזיס בעטראכט ווערען אין אלגעמיין פאר א גינסטיגען. און סוף כל סוף האפען מיר דאך, אז דער קריזיס אין ארגענטינע, וועלכער קומט פון די עקאנאמישע אויפטרייסלונגען אין דער גאנצער וועלט וועט פערבייגעהן און ביי א נארמאלער לאגע האט דער יודישער קאלאניסט אין ארגענטינע, א נארמאלע, פעסט געזיכערטע עקאנאמישע פאזיציע.

די ארגענטינער רעגירונג שאצט אפ דעם גרויסען ווערט, וועלכען עס האבען די יודישע קאלאניעס פאר דער אלגעמיינער ענטוויקלונג פון לאנד. דאס קאן מען אפט לייענען אין די בעריכטען פון די רעגירונגס-פערוואלטונגען אין יענע פראווינצען, וואו די יודישע קאלאניעס זענען אם מייסטען קאנצענטרירט.

מ'בעקלאגט זיך, אז אין געוויסע קאלאניעס איז א גרויסער טייל פון באדען מיט דער צייט איבערגעגאנגען אין נישט-יודישע הענד. אבער אין די פאלען איז עס די שולד פון די קאלאניסטען אליין, וועלכע האבען זיך איבערגעווארפען צו גרויס-האנדעל מיט תבואה, מיט פיה, נאכדעם ווי זיי זענען געקומען צו אביסעל פערמעגען.

דאס בעדייט אבער נישט, אז די קאלאניעס האבען זיך נישט איינגעגעבען. איבריגענס זענען עס פעראיינצעלטע פאלען. די יודישע קאלאניעס אין ארגענטינע זענען א דבר של קימא, שטעלען מיט זיך פאר דעם שטארקסטען עקאנאמישען יסוד פון יודישען לעבען אין ארגענטינע און זענען דער שטאלץ פון די ארגענטינער יודען. עס איז פארהאן מיט וואס זיך צו בעריהמען און אין א הינטער גרונד געהען אוועק יענע טענות, וועלכע מען האט צו די ארגענטינער יודען צוליב דער בייזער אנשיקעניש פון דעם ארגאניזירטען פרויען-האנדעל. ווען מען ווארפט פאר די ארגענטינער יודען אט דעם פינסטערען פלעק, דארף מען אבער זיין גערעכט און אנערקענען, אז די יודען אין ארגענטינע האבען מיט אלערליי מיטלען געקעמפט געגען אט דער צרה. עס איז מעגליך, אז ווען יודען אין א טייל אייראפעאישע לענדער וואלטען אנגעפיהרט אזא שארפען איבערליכען קאמף געגען די שענדליכע שקלאפען-הענדלער, וואלטען מיר גיכער און אינגאנצען פטור געווארען פון דעם צרה. לעצטענס זענען אין ארגענטינא, ווי בעוואוסט, א דאנק די ענערגישע מיטלען פון דער פאליציי צוטרייבען געווארען די ארגאניזאציעס פון די פרויען-הענדלער און דער גרעסטער טייל פון די פינסטערע פארשוינען, די, געגען וועלכע עס זענען געווען פאקטישע בעווייזען, זענען ארויסגעשיקט געווארען פון לאנד. עס איז איצט די אויפגאבע נישט צו לאזען זיי אין ערגיץ זיך צו ארגאניזירען.

— געהען מיר אוועק פון דעם דאזיגען טרויעריגען טעמא — גיט איבער ווייטער ה' געזאנג זיין גרוס — וויל איך שוין בעצייטענס ציהען די אויפמערקזאמקייט פון דיים יודישען לעזער אין אייראפא אויף די גרויסע פייערונגען, וועלכע גרייטען זיך צו ביי אונז אין ארגענטינא צום אנדענקען פון באראן הירש'ן לכבוד זיין 100. געבורטס-טאג, וואס פאלט אויס ענדע יאהר. מיר ווילען באשאצען ווי געהעריג באראן הירשס פערדינסטען. עס האנדעלט זיך אייגענטליך נישט נאר אין א יום-טוב פון דעם יודישען ישוב אין ארגענטינא. נאר אויך פון אלע יודישע קבוצים אין דרום-אמעריקא, פון וועלכע באראן הירש איז דער גייסטיגער פאטער. די שארפע חלוקי-דעות, וואס זענען געווען אין זייער צייט צווישען דעם באראן הירש און ד"ר הערצל וואלטען איצט זיכער פערשוואונדען, ווען הערצל וואלט דערזעהן א שטארקען יודישען קאלאניסטען-ישוב אין דרום-אמעריקא, וועלכער האט א גרויס פערשטענדניש פאר דער ארץ-ישראל אידעע און אונטערשטיצט דעם אויפבוי פון דער יודישער היים אין ארץ-ישראל. און באראן הירש וואלט איצט פון דער צווייטער זייט זיך געקאנט איבערצייגען, אז ווי בעפעסטיגט עס זאל נישט זיין דער יודישער קאלאניסט אין ארגענטינא און ווי רוהיג ער זאל זיך דא נישט פיהלען, האט ער שטארקען סענטימענט צו ארץ-ישראל.

די ארגענטינער יודען האבען אין זייער אויפפאסונג און אין זייער געזעלשאפטליכער ארבייט שוין לאנג אדורכגעפיהרט אט דעם „שלום" צווישען הערצלען און באראן הירשען. אומעטום, וואו איהר וועט געפינען אין ארגענטינא א געזעלשאפטליכע יודישע אנשטאלט, אן ערציהונגס-אינסטיטוציע, א קלוב, א שפיטאל, א פערבאנד, וועלכער איז אנגערופען געווארען אויפ'ן נאמען פון באראן הירש, געפינט איהר באלד אן ענליכע אינסטיטוציע, וועלכע טראגט דעם נאמען פון ד"ר הערצל.

— מיר ערווארטען צו די פייערונגען לכבוד באראן הירשען פיל אנגעזעהענע געסט פון אייראפא און צפון-אמעריקא — פערענדיגט ה' געזאנג דעם גרוס.

א. א.

גראנדיעזע פייערונג אויפ'ן יודישען בית עולם אין ווארשא

צום אנדענק פון פערשטארבענעם שעפער פון עספעראנטא ד"ר ל. זאמענהאף

פערגאנגענעם שבת האבען זיך אין ווארשא פערזאמעלט 300 עספעראנטיסטען, וועלכע האבען רעפרעזענטירט 25 מלוכות אויף דעם נאך-קאנגרעס אין ווארשא.

9 א זייגער אינדערפריה האבען זיך די עספעראנטיסטען פערזאמעלט אויפ'ן טעאטער-פלאץ, פון וואנען זיי זענען אין ספעציעל רעזערווירטע און דעקארירטע טראמוואיען אפגעפאהרען אויף אנ'אויספלוג איבער דער הויפטשטאט. דעם אויספלוג האבען געפיהרט ד"ר ווייסבלום און אסקאר בערמאן.

11 א זייגער האבען זיך אלע דעלעגאטען צוזאמען מיט דער גאנצער פאמיליע זאמענהאף פערזאמעלט אויפ'ן יודישען בית-עולם, כדי צו בעעהרען דעם אנדענק פון שעפער פון עספעראנטא ד"ר לאזאר זאמענהאף, ס'איז אויך אנוועזענד געווען א פערטרעטער פון ווארשאווער וואיעוואדע.

ד"ר עדמונד וויזענפעלד האט בעעפענט די פייערליכקייט און דאן איז ארויפגעלעגט געווארען א הערליכער קראנץ בלומען דורך ד"ר וויזענפעלד און פרל. פאשטיין.

ה' לעא בעלמאנט האט דאן דעקלאמירט א ניי ליד „די לויה פון ד"ר זאמענהאף". דאן האבען גערעדט: געוו. מיניסטער לעדניצקי, אין נאמען פון דער יודישער קהלה — פרעזעס פארבשטיין, וועלכער האט געזאגט, אז אויסער דער גרויסער מענש איז נאך ד"ר זאמענהאף געווען א געטרייער בירגער פון פוילען און א געטרייער זוהן פון זיין פאלק. ס'האבען נאך גערעדט די פארשטעהער פון אלזשיר, ענגלאנד, בעלגיען, בולגאריען, טשעכיען, דענעמארק, עסטלאנד, פראנקרייך, דייטשלאנד, איטאליען, יאפאן, לעטלאנד, האלאנד, שוועדען, שאטלאנד, טערקיי, אמעריקא א.א.וו.

דער דייטשער פארשטעהער האט גערופען צו פערברידערונג און צוזאמענלעבען פון מענשען. ער האט געזאגט „20 וואונדען האב איך בעקומען בעת דער וועלט-מלחמה אויף דער פוילישער ערד, אבער מעהר ווי 20 פריינד האב איך מיר ערווארבען בעת דעם עספעראנטא-קאנגרעס אויף דער פוילישער ערד, ביים קבר פון דעם גרויסען ד"ר זאמענהאף אפעליר איך צו ברידערליכקייט און שלום".

ריהרענד זענען געווען די רעדעס פון דעם אמעריקאנער און יאפאנער.

אין נאמען פון אלע יודישע טוריסטישע און לאנדקענטשאפט געזעלשאפטען האט גערעדט ה' אסקאר בערמאן, וועלכער האט געזאגט: „די טוריסטען האבען מעהר ווי אלע די געלעגענהייט צו בעזוכען שטעט און לענדער, מלוכות און פעלקער און דעריבער קענען זיי מעהר ווי אנדערע פעסטשטעלען, אז עספעראנטע לעבט, וואקסט און בליהט, דעריבער מוזען ווייטע־ געבראכען ווערען אלע מויערען און שטערונגען, מ'דארף בויען בריקען פון אינטערנאציאנאלער פערשטענדיגונג און קעמפען ביז צום זיג".

אין נאמען פון ארגאניזיר-קאמיטעט האט געדאנקט ד"ר וויזענפעלד און מיט'ן געזאנג פון עספעראנטא-הימען האט זיך די פייערליכקייט פערענדיגט.

די יודישע קהלה האט געהאט דעקארירט דעם וועג און די טויערן פון בית-עולם מיט בלומען. ס'איז כאראקטעריסטיש, אז די יודישע קהלה האט געהאט צוגעגרייט הונדערט היטלען פאר די, וועלכע זענען געקומען אויפ'ן בית עולם אהן היטלען.

דאן האט זיך פארמירט א צוג מיט עספעראנטישע פאהנער, וועלכער איז אוועק אויפ'ן קאטוילישען צמענטאזש, צום קבר פון שעפער פון דער עספעראנטא-ליטעראטור אנטאני גראבאווסקי, דארט איז אפגעזונגען געווארען דער עספעראנטא-הימן און פון דארט זענען די דעלעגאטען אוועק מיט טראמווייען אויף זאמענהאף-גאס (דזשיקא 9), וואו ס'איז ענטהילט געווארען א געדענקטאוועל לכבוד ד"ר זאמענהאף, דארט האבען גערעדט לעא בעלמאנט, א פארשטעהער פון מאגיסטראט-פרעזידיום, ד"ר ביכאווסקי און ד"ר קרויץ.

די זאמענהאף-גאס איז געווען פערמאכט פאר זייטיגע מענשען און ס'זענען נאר אריינגעלאזען געווארען די געסט און די פארשטעהער פון פערבעטענע ארגאניזאציעס. די באלקאנען אויף דער דאזיגער גאס זענען געווען דעקארירט מיט דיוואנעס און עספעראנטישע פאהנער. די ארדנונג איז געווען א מוסטערהאפטע.

נאכמיטאג זענען נאך פארגעקומען א ריי פייערליכקייטען ווי פארשטעלונגען, קאנצערט, בעזוכען א. א. וו.

פון ווארשא פאהרען אלע דעלעגאטען אויפן נאך-קאנגרעס קיין ביאליסטאק אויף די פייערליכקייטען פון ענטהילען א דענקמאל דעם ד"ר זאמענהאף.

אסקאר בערמאן

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 9–5 אוועגד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאָג 11 כח מנחם אב תרצ"א

אויגוסט
זון-אויפגאַנג 4.07
זון-אונטערגאַנג 7.12

צוגאַב-פאַבאַר-קאַמיסיע
פאַר די יאַהרגענג פון 1883 ביז 1910

(מ) מיטוואָך, דעם 12 ה. ח. 8 אין דער פריה הויבט אָן צו אַמטירען אויף אל. קאָשטשושקי 21 אַ צוגאַב-פאַבאַר-קאַמיסיע פאַר מענער, געבוירענע אין די יאָהרען פון 1883 ביז 1910, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון פ.ק.או. לאָדז-שטאָט 1, ד. ה. אויפ׳ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאָמיסאַריאַט און וועלכע האָבען זיך ביז-איצט נישט געשטעלט פאַר א פאַבאַר-קאַמיסיע, נישט רעגוליִרענדיג אַזוי-אַרום זייערע מיליטער-פערהעלטניש.

דעמזעלבען טאָג, און פון 8 אין דער פריה הויבט אָן גלייכצייטיג צו אַמטירען אַזאַ צוגאַב-קאַמיסיע אין לאַ ק ל פון פ. ק. או. לאָדז-פאָוויאַט פאַר דיזעלבע יאַהרגענג אין פאָוויאַט.

פאַר שטעלען פראָבעס אויף גאָלד און זילבער
וועלען גענומען ווערן נייע אָפּצאָהלען

(א) די לאָדזער פינאַנץ-קאַמער האָט אויפ׳ן יסוד פון אַ מיניסטעריאַלער פעראָרדנונג אַרויסגעשיקט אַ צירקולאַר צו אַלע פינאַנץ-אַמטען, לויט וועלכען עס ווערען איינגעפיהרט נייע מלוכה׳שע פּראָביר-אָפּצאָהלען פאַר פעסטשטעלען פּראָבען אויף גילדערנע און זילבערנע חפצים.

פּאָליטישער פּראָצעס

(2) דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטען פער־משפט די 23-יאָהריגע רחל ליבערמאַן אויף 2 יאָהר טורמע.

די פער׳משפט׳ע איז בעשולדיגט געוואָרען אין פיהרען אַ קאָמוניסטישע טעטיגקייט.

גיט׳ס אנ׳ארימאַן א נדבה
א נישט, נא דיר א סאַפּיע אין בויך

(2) עפּעס אַ פערשוין האָט זיך אויף באַוואַר-מיעיסקא גאַס, לעם נומער 28, צוגעטשעפּעט צו דער פרוי חוה לאַנדסבערג (פון דאַלנאַ 10) זי זאָל איהם געבען אַ נדבה, און אַזוי-ווי זי האָט די נדבה נישט געוואָלט געבען, אָדער האָט אפשר ביי זיך קיין געלד נישט געהאַט — האָט איהר דער פערשוין ןגעגעבען אַזאַ זעץ מיט׳ן פוס אין בויך, אַז זי איז אַנידערגעפאַלען אַ פער׳חלש׳טע, און האָט בעקומען אַ בלוט-שטורץ.

פאַגאָטאָוויע האָט זי אָפּגעפיהרט אין קליניק.

רעגיסטראַציע פון יאַהרגאַנג 1913
הויבט זיך אָן דעם 1 סעפּטעמבער

אין אָנהויב סעפּטעמבער הויבט זיך אָן די רעגיסטראַציע פון יונגעלייט, וועלכע זענען געבוירען אין יאָהר 1913, די רעגיסטראַציע פיהרט אדורך דאָס מיליטער-ביוראָ ביים מאגיסטראַט אויף זאַוואַדזקא 11. שטעלען דאַרפען זיך פוילישע בירגער און אוזלכע, וועלכע האָבען נישט קיין פעסט-געשטעלטע בירגערשאַפט, לויט פאָלגענדען סדר:

דעם 1 סעפּטעמבער, די מענער, וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1 קאָמיסאַריאַט מיט די אנפאַנגס-אותיות:

A B C D E F G

און אויפ׳ן שטח פון 7 קאָמיסאַריאַט —

A B C D E F

2 סעפּטעמבער, 1 קאָמיסאַריאַט —

H Ch I J K L Ł

און 7 קאָמיסאַריאַט מיט בוכשטאבען —

G H CH I J K

3 סעפּטעמבער, 1 קאָמיסאַריאַט —

M N O P R S

און 7 קאָמיסאַריאַט מיט בוכשטאַבען

L Ł M N O P

4 סעפּטעמבער, 1 קאָמיסאַריאַט —

Sz T U W Z

און 7 קאָמיסאַריאַט —

R S Sz T U

5 סעפּטעמבער, 2 קאָמיסאַריאַט —

A B C D F G H Ch I J K L Ł M N

און 7 קאָמיסאַריאַט —

W Z Ż

7 סעפּטעמבער, 2 קאָמיסאַריאַט —

O P R S T U W Z Ż

און 8 קאָמיסאַריאַט —

A B C D E F G

8 סעפּטעמבער, 3 קאָמיסאַריאַט —

A B C D

און 8 קאָמיסאַריאַט —

H Ch I J K L Ł M

9 סעפּטעמבער, 3 קאָמיסאַריאַט —

E F G

און 8 קאָמיסאַריאַט —

N O P R S Sz

10 סעפּטעמבער, 3 קאָמיסאַריאַט —

H Ch I J K

און 8 קאָמיסאַריאַט —

T U W Z Ż

11 סעפּטעמבער, 3 קאָמיסאַריאַט —

L Ł M N O

און 9 קאָמיסאַריאַט —

A B C D E F G

12 סעפּטעמבער, 3 קאָמיסאַריאַט —

P R

און 9 קאָמיסאַריאַט —

H Ch I J K L Ł M N

14 סעפּטעמבער, 3 קאָמיסאַריאַט —

S Sz

און 9 קאָמיסאַריאַט —

O P R S Sz T U W Z Ż

15 סעפּטעמבער, 3 קאָמיסאַריאַט —

T U W

און 10 קאָמיסאַריאַט —

A B C D E F G H Ch I J K L Ł M

16 סעפּטעמבער, 3 קאָמיסאַריאַט —

Z Ż

און 10 קאָמיסאַריאַט —

N O P R S Sz T U W Z Ż

17 סעפּטעמבער, 4 קאָמיסאַריאַט —

A B C D E F G

און 11 קאָמיסאַריאַט —

A B C D E F G H Ch I J

18 סעפּטעמבער, 4 קאָמיסאַריאַט —

H Ch I J K L Ł

און 11 קאָמיסאַריאַט —

K L Ł M N O P

19 סעפּטעמבער, 4 קאָמיסאַריאַט —

M N O P R S

און 11 קאָמיסאַריאַט —

R S Sz T U W Z Ź

21 סעפּטעמבער, 4 קאָמיסאַריאַט —

Sz T U W Z Ź

און 12 קאָמיסאַריאַט —

A B C D E F G H Ch I J K L Ł M

22 סעפּטעמבער, 5 קאָמיסאַריאַט —

A B C D E

און 12 קאָמיסאַריאַט —

N O P R S Sz T U W Z Ż

23 סעפּטעמבער, 5 קאָמיסאַריאַט —

F G H Ch

און 13 קאָמיסאַריאַט —

A B C D E F G H Ch I J K

24 סעפּטעמבער, 5 קאָמיסאַריאַט —

I J K

און 13 קאָמיסאַריאַט —

L Ł M N O P R S

25 סעפּטעמבער, 5 קאָמיסאַריאַט —

L Ł M N

און 13 קאָמיסאַריאַט —

Sz T U W Z Ż

26 סעפּטעמבער, 5 קאָמיסאַריאַט —

O P R

און 14 קאָמיסאַריאַט —

A B C D E F G

28 סעפּטעמבער, 5 קאָמיסאַריאַט —

S Sz T

און 14 קאָמיסאַריאַט —

H Ch I J K L Ł

29 סעפּטעמבער, 5 קאָמיסאַריאַט —

U W Z Ż

און 14 קאָמיסאַריאַט —

M N O P R S

און לסוף, דעם 30 סעפּטעמבער פון 6. קאָמיסאַריאַט אַלע, און פון 14. קאָמיסאַריאַט מיט די אותיות:

Sz T U W Z Ź

יעדער, וואָס מעלדעט זיך צו דער רעגיסטראַציע מוז זיין איינגעמאָלדען און האָבען אַ פּאַס, אָדער א מעטריקע, אָדער אַ „ווישטשאַנג", א שול-צייגניש, האַנדווערקער-צייגניש.

ווער ס׳וועט זיך נישט צושטעלען צו דער רעגיסטראַציע וועט בעשטראָפט ווערען מיט 6 וואָכען ארעסט און 500 זל. שטראָף.

אז מ׳שיקט א מאגיסטראט איינקאסירען!
טא וואס קען מען שוין האבען פאר א טענות צו פריוואטע נצרכים-אינקאסענטען?

(2) לעצטענס האָבען מיר געמאָלדען, אַז די לאָדזער עלעקטראָווניע האָט פערדרייט די עלעקטרע אין רודע-פאַביאַניץ, ווייל ס׳קומט איהר געלד פון דעם דאָרטיגען מאַגיסטראַט, און יענער איילט זיך נישט משלם צו זיין.

איצט דראָהט אזא וימש חושך אין פאַביאַניץ גופא, ווייל דער דאָרטיגער מאַגיסטראַט קומט ז׳ער לאָדזער עלעקטראָווניע אַ קימא-לן פון 400.000.

דער-ביי איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דאָס געלד ,וואָס עס קומט דער עלעקטראָווניע פאַר׳ן שטראָם, ווערט פערווענדעט אויף די אייגענע געברויכען פון מאַגיסטראַט.

ווי זאָגט מען עס עפּעס: „ווען אַוויבס טוט, אַ שטייגער, אונזערס גלייכען, אַ יוד — וואָלט מען זיך דאָך נישט געקאָנט אויסקויפען"...

דער פאַביאַניצער מאַגיסטראַט האַלט אפּנים אַנדערש: — „נישט קיין אומגליק, דאָס געלד וועט נישט פערפערעמדט ווערען... ס׳איז גוט געלד־ס׳בדויך נאָר אַביסעל צו ליגען"!...

— פשעפּראַשאַם פּאַני, אייז פּראַגע נאַר...
אוז צוגעכאַפּט דאָס בייטעל מיט 900 זל. — ואינינו

(2) העלענא סובאַלסקא (22 יאָהר אַלט) איז אַ טאַטענס אַ קינד, און איהר טאַטע טאַקע איז אַנ׳איינהאַבער פון אַ בעקעריי אויף ראַדוואַנסקא 34.

אונז אינטערעסירט אָבער איצט די טאָכטער זייבע ,העלענא, וועלכע גייט פאַר איהם איינקאַסירען געלד אין שטאָט.

נעכטען, גייענדיג אויף אינקאַסא אויף זאַכאָד־ביא.־גאַס האָט זי פלוצים בעמערקט, אַז צוויי יונגע־לייט גייען איהר נאָך...

מילא, זיי גייען — זאָלען זיי גיין!

אַ שיין מיידעל אַרט עס קיינמאָל נישט, אַז מ׳גייט איהר נאָך — אַבי נישט אויף קוליעס...

העלענע האָט זיך אָבער אויף זיי נישט אומ־געקוקט — אַזוי זאָגט זי, — און באַכ׳ן אַרויסגיין פון געוועלב פון אַ געוויסען יוזעף גלאָוואַצקי, אויף זאַכאָדניא 36, איז צו איהר צוגעקומען איינער פון די יונגעלייט און זיך געווענדט צו איהר מיט עפּעס אַ פּראַגע.

ווען העלענע האָט זיך מיישב געווען, וואָס זי האָט צו ענטפערען, האָט דער צווייטער יונגער־מאַן אַרויסגעכאַפּט פון איהר די טעקע מיט׳ן איינ־קאַסירטען געלד, וואָס זי האָט מיט זיך געטראָגען (900 זל. איז געלעגען אינעווייניג), און די ביידע דזשענטעלמענער האָבען זיך מאָמענטאַל אַריינגע־כאַפּט אין הויף פון זאַכאָדניא 36, און פער־האַקט הינטער זיך דעם שווערען טויער.

דאָרט זענען זיי אַריבערגעקראָכען דעם פּלאַט, און מיט׳ן הויף פון פּיעטריקאָווער 3 זענען זיי פראַנק און פריי אַרויס אויפ׳ן גאַס, און גיי — פאָלג מיך אַ גאַנג — זוך זיי...

לכתחילה איז העלענע געבליבען, ווי געליימט, אָבער אין אַ ווײַלע שפּעטער, אַז זי איז געקומען צו זיך, האָט זי זיך געלאָזט לויפען מיט 11. ליסטאָ־פּאַד-גאַס אויפ׳ן פּריהאַרטס-פּלאַץ.

נו, האָט זי זיי געפּאַקט? פערשטייט זיך, אַז נישט.

פּאָליציי האָט איהר אָבער צוגעזאָגט, אַז לויט דעם, ווי זי האָט די צוויי חברה-לייט אָפּגע׳משל׳ט, וזאָט ז ידעם כבוד זיי „פּערזענליך צו קענען", און אַז גאָט וועט העלפען, וועט מען זיי כאַפּען.

די אָרימע העלענע דאַרף איצט לעבען מ.יט האָפענונג.

דאס עלעגאַנטע לאָדז

קויפט אייז די גאַנצע **קאָסמעטיק** נאָר אין דער ערש־טער רענאָמירטער

קאָנקורענץ-פּערפומעריע

פון דער פירמע

J. DRUKIER

ZAWADZKA 5, TEL. 175-92

וואס בעזיצט צום איצטיגען זומער-סעזאָן דעם רייכסטען אויסוואַהל פון די בייעסטע

פּערפומען, טואַלעט-זייפען, קרעמען, פּודערן, קעלנישע בלומען וואַסערן

בעמערקונג: ביי יעדען איינקויף ווערט צוגעגעבען א קופּאָן אויף ווערטפולע פּרעמיעס פאַר אנגראָסיסטען בעדייטענדער ראַבאַט.

הדיבנט שיר השירים
אין „פילהאַרמאָניע"

געררייצט זיך מיט א פערד
שייער צוקאַליעטשעט א יודיש יונגעלע

(2) הערשעלע עפּשטיין, (פון טאַרגאָווע 47), אַ 12-יאָהריג יונגעלע, האָט זיך געשפּילט מיט אַ פערד, וואָס איז געשטאַנען לעם דעם הויז.

ער האָט דעם פערד געקיצעלט אזוי לאַנג מיט אַ שטיק האָלץ, ביז ער האָט בעקומען פון איהם אזא בריקע מיט די הינטער-פיס, אַז ער איז געבליבען ליגען אַ צוקאַליעטשעטער, און מ׳האָט געמוזט אַרויסרופען פאָגאָטאָוויע.

זעלבסטמאָרד פון א 17-יעהריג יונגעל

(2) דער 17 יעהריגער זיגמונט פלאָרשאַק, פון לאַגעווניצקא 30, אַ שיק-יונגעל אין דער „וולוק. ספּולקא אקצ." איז נעכטען בעגאַנגען זעלבסטמאָרד אין קלאָזעט פון וויערזשבאָווע 46, שיסענדיג אין זיך פון אַ רעוואָלווער גלייך אין האַרץ אַריין.

די שאָסען האָט דערהערט דער סטרוזש פון זעלבען הויז, און ביז עס האָט זיך געלאָזט דער־געהען פון וואַנען די שאָסען שטאַמען, איז דער בחור דערווייל אָפּגעגאַנגען מיט פיל בלוט.

די פאָגאַטאָוויע האָט דעם זעלבסטמערדער איז אַ גוססדיגען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

פאַרוואָס דער בחור איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד — מיט דעם פערנעהמט זיך די פּאָליציי.

דעם ערגסטען שונא טאר מען עס נישט ווינשען

וואס די צוויי „שרייב-מאשיניסטען" וועלען איצט האבען אויסצושטעהן

(2) אלעקסאנדער אלטשיק, 22 יאהר אלט, (פון גראבאווע 25) און פראנצישעק סטעפאנסקי, 21 יאהר אלט (פון זשגאווסקא 193) האבען עהער־נעכטען ביינאכט ארויסגע'גנב'עט א שרייב־מאשין אין דעם ספארט־קלוב „סאקאל" אויף עמיליע 7.

מעשה־שטן, ווען זיי טראגען אזוי די מאשין, טרעפען זיי אן אויף א פאליציאנט (ראג קיליבסקיע גא און עמיליע איז עס געווען), און אזוי ווי דער פאליציאנט וויל זיי פעה־האלטען, און פרעגען א קשיא: „וואס איז עס פאר א טראגען אזא חפץ אינמיטען דער נאכט", כאפט אלטשיק די מאשין, און גיט זי א שליידער דעם פאליציאנט גלייך אין בויך אריין, אזוי אז יענער קעהרט זיך איבער, און די צוויי בחורים ווערען פויגעל־בחורים — זיי ווילען אוועקפליהען.

דער פאליציאנט איז אבער נישט פון די צוויי פאר א גראשען, כאפט ער זיך תיכף אויף פון דער ערד, און לאזט זיך נאכלויפען די בחורים.

ער לויפט אזוי לאנג און אזוי ווייט ביז ער פאקט אלטשיקען פאר דער האנד.

יענער אבער כאפט באלד ארויס א באגנעט און וויל איהם שטעכען אין הארץ אריין.

דער פאליציאנט פערשטעלט זיך בעצייטענס די ברוסט מיט א האנד און אלטשיקס באגנעט שטעכט איהם זי אדורך....

זעהט דער פאליציאנט, אז עס האלט שמאל, לאזט ער רעדען דעם רעוואלווער זיינעם, און ווען ביידע חברה־לייט מאכען „שאו ידיכם" פיהרט זיי דער פאליציאנט אפ, וואו סע בעדארף צו זיין.

ביידע וועלען זיך האבען צו פערענטפערען פאר ווען דער'הרג'ענען א פאליצי־פונקציאנאר בעת'ן דערפיהלען זיין פליכט.

פון האנדעלס-געריכט

בנוגע דער באנקראטירטער פירמע „לארענץ און קרושע" אין זגערזש, האט דאס געריכט נעכ־טען בעשלאסען צו פערפליכטען די צייטווייליגע סינ־דיקעס צו אויספיהרען אין משך פון 3 וואכען די בעשלוסען פון דער קרעדיטארען־פערזאמלונג, וואס איז פארגעקומען דעם 12. אפריל פ. י. מכוח אב־געבען אנקלאגעס, אנווייזענדיג זיי, אז זיי קאנען זיך בעמיהען ווענען אנערקענען די רעכט פון די ארימע קרעדיטארען, אדער ווענדען זיך צו די קרע־דיטארען מכוח אויסלייגען די סומען, וואס זענען נויטיג אויף צו פיהרען די פראצעסען.

* * *

נעכטען איז איינגעפלאסען אין האנדעלס־גע־ריכט א ביטע פון דער זייף־פאבריק „גוויאזדא" (שרודמיעיסקא 32) ווענען אבאדזור.

דער באלעבאס פון דער פירמע איז הענריק פאגעלבוים.

די ביטע וועט בקרוב בעטראכט ווערען.

א שטרייק ביי לודוויק גייער

500 ארבייטער האבען שוין געווארפען די ארבייט

(א) נעכטען האבען ביי דער פירמע לודוויק גייער (פעטריקאווער 282) פערשטרייקט 500 אר־בייטער פון דער וועבעריי, מחמת דעם נישט אויס־צאהלען פערלעגענע שכירות און פאר די אור־לויבען.

די ארבייטער האבען זיך געווענדעט צום פאר־בריק־אינספעקטאר ווענען אנ'אינטערווענץ, און אויב דער ענין וועט ביז היינט נישט ערלעדיגט ווערען, ווילען פערשטרייקען אויך די אנדערע אפ־טיילונגען פון גייערס פאבריקען.

ער שעפט לופט אויף דאטשע

און דא האט מען איהם ארויסגעשעפט זאכען אויף 5000 זל.

(2) יצחק דוד זשורקאווסקי (פון שרודמיעי־סקא 72) וואוינט איצט מיט דער משפחה זיינער אויף זומער־וואוינונג אין ווישניאווא־גורא.

ער שעפט דארט פרישע לופט, און דא האבען זיך דערווייל גנבים אריינגעקריגען אין זיין וואוי־נונג דורכ'ן פענסטער, (ער וואוינט אויפ'ן ערשטען שטאק), ווייל די טיר איז פערהאקט און פערשלא־סען אויף זיבען ריגלען...

הכלל, דאס דאטשע־פערגעניגען וועט איהם קאסטע (חוץ עגמת נפש מיט 5000 זל. טייערער.

דער'הרג'עט פאר רכילות טרייבען

דאס געריכט פער'משפט דעם מערדער אויף 3 יאהר

(2) נעכטען איז געשטאנען פאר'ן געריכט דער 56־יאהריגער מאטעאוש גאס פון דארף מאס־קולע נעבען לאדז — אלס א בעשולדיגטער אין דער'הרג'ענען זיין שכנ'טע קאטאזשינא טאמטשינ־סקא פון דארף ווילאגאוו, בזשעזשינער פאוויאט.

געשעהן איז דער מארד דעם 22. דעצעמ־בער פ. י.

עדות האבען בעוויזען, אז גאס האט געטרא־גען א האס אויף טאמטשינסקא, ווייל זי האט פאר שכנים אין דארף בערעדט זיין טאכטער, א מיי־דעל, אז זי גייט ווערען — אנ'אם...

גאס האט אויך אויפ'ן פראצעס געלייקענט, אז ער זאל האבען דער'הרג'עט די טאמטשינסקא, אבער דאס געריכט האט איהם פער'משפט אויף דריי יאהר טורמע.

דער ראדאשיצער רבי הרה"צ ר' ישראל יוסף שליט"א איז געקומען קיין לאדז אויף קבר אבות. מיטוואך ערב ראש חודש אלול וועט ער זיין אין אלטען בית־המדרש זאגען יום־כפור קטן און פון דארט וועט ער פאהרען אויפ'ן אוהל פון זיין פאטער הרהצה"ק ר' אליעזר דוד זצ"ל. זיין סטאנציע איז בזשעזשינער 15.

נעכטיגע רינג - קאמפען

נעכטען פאר די רינג־קאמפען האט שטעקער געהאלטען א רעפעראט, ווי אזוי מען קען ווערען א אטלעט. דערנאך קעמפען אין דער ערשטער פאר: דער יודישער אטלעט קרויזער—מיט'ן וועלט־מייסטער יאגא, אין דער 27 מינוט בעזיגט יאגא דורך זיין ברוטאלען קאמף זיין געגנער, (ווי בע־וואוסט האט יאגא איינגעלעגט 200 זלאטיס אז ער וועט אין פערלויף פון 30 מינוט ווערט ער בעקעמ־פען קרויזער'ן).

דער קאמף סאסארסקי — מארטינאוו, האט זיך געענדיגט מיט א זיג פון מארטינאוו אין דער 17 מינוט.

אין דער דריטער פאר קעמפען: שטעקער — ווילינג, אין דער 16 מינוט בעזיגט שטעקער זיין געגנער.

די פערטע פאר איז די סענסאציע פון צירק, ס'קעמפען: פאשאף—סאן־מארס, פאשאף בעוויזט זיין גבורה און אין דער 23 מינוט בעזיגט פאשאף דעם שטארקען און ברוטאלען סאן מארס.

אין דער לעצטער פאר קעמפען: דער געוו. אומבעקאנטער פליקוס מיט פינעצקין, אין דער 8 מינוט בעזיגט פינעצקי זיין געגנער דורך א דאפעל־נעלסאן.

היינט קעמפען: 1) ווילינג—סאן־מארס, 2) פאשאף־פליקוס (דעצ.) 3) פינעצקי—מארטינאוו, 4) סא־סארסקי— קרויזער (רעוואנזש) 5) שטעקער — יאגא (דעצ.)

אמטליכעס

(2) אין שייכות מיט'ן ארויספאהרען אויף דעם 6־וואכענדיגען אורלויב פון לאדזער אויספאר־שונגס־אמט־לייטער, אינספעקטאר נאסעק, פער־טרעט איהם דער סוב־קאמיסאר הוגאן געמלער.

טריומף פון „200.000"

איבערפולטע זאלען ביי די „ווילנער"

מיט שלום־עליכם'ס „200 טויזענד" האבען די „ווילנער" אריינגעטראפען אין סאמע פינטעל פון דער ברייטער יודיש־טעאטראלישער פעראינטערע־סירונג.

דער טעאטער־זאל אין שטאט־טעאטער איז אי־בערפולט פון דעם פייערליך־געשטימטען עולם, וואס נעהמט מיט בעגייסטערונג אויף שלום־עליכם'ס מייסטערווערק, אין דער קאנצעפציע און רעזשי פון דעם טאלענטירטען יעקב ראטבוים.

די פארשטעלונג קלאפט ערשטקלאסיג. און פריהליכקייט און זארגלאזע צעוונגענקייט בע־הערש. מיט דעם כוח פון טאלאנטפולען אנסאמבל־צוזאמענשפיל דעם צאהלרייכען צושויער.

אויסגעצייכענט איז די רעזשי, די דעקאראציעס די מוזיק, די לידער און די מאסען־טענץ.

היינט ווערט געשפילט — „200.000".

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10) א. כארעמזא (פאמארסקא 12), פ. מילער (פיעטריקאווער 46) מ. עפשטיין, (פיעטריקאווער 225 – 227) ג. גארטשיצקי (פשע־יאזד 59) ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

די סטרוזשעס—אומצופרידען

(2) אויף דער לעצטער פערזאמלונג פון די פראפ. פעראיינען, וואס גרופירען די הויז־וועכטער, איז בעטראכט געווארען די סיטואציע אין צוזא־מענהאנג מיט דעם נייעם געמיינזאמען אפמאך צווישען די הויז־בעזיצער און די סטרוזשעס.

די סטרוזשעס זענען פון דעם אפמאך נישט צופרידען, ווייל זייערע שכירות זענען נישט גע־העכערט געווארען און זיי זענען דאך זעהר קנאפע.

א טייל פון די פערזאמעלטע האבען זיך אפילו ארויסגעזאגט פאר א שטרייק, אבער די מעהרהייט איז געווען קעגען, ארויסגעהענדיג פון בירגער־טעמים...

אין דאך —

דאך איז איצט א סטרוזש צו זיין א העכע־רע מדרגה, ווי א סך יודישע געשעפטען, וואס ליגען טיף אין דר'ערד, אז ס'איז צו זיי מיט א בעזים נישט צוצוקומען... ווי־נישט ווי קומען זיי דאך ארויס מיטן קרן. (מיט'ן קעהרען, הייסט עס...)

קאנסאלידירונג פון פערבאנד פון די פראפ. פעראיינען

(2) נעכטען האבען זיך אנגעהויבען אריבער־צוציהען אין נייעם לאקאל אויף גלובנע 31 א רייה לאדזער פעראיינען וואס זענען פעראייניגט אין דעם פערבאנד פון די פראפ. פעראיינען.

אין די נאהענטסטע טעג וועלען אהין ארי־בערגעטראגען ווערען: בויער־פערבאנד, מעטאליס־טען־פעראיין, אנגעשטעלטע ביים שפירט־מאנאפאל, פעראיין פון ביורא אנגעשטעלטע „פראצא", סעצע־סיע פון כאדע א.א.וו.

יודיש טעאטער
אין „פילהארמאניע"
20 נארוטאוויטשא 20
דירעקציע: ד. צעלמייסטער
און א. בעזמאן.

שטורמישע אפלאדיסמענטען, ענטציקונג און בעגייסטערונג!
לעצטע 6
גאסטשפילען פון ווארש.
אפערעטען-סטאר-ארטיסטען

היינט, דינסטאג, 9 אווענד
בעגייאונג נאך 8 יאהר
די לאדזער ליבלינגס-פיעסע
שיר השירים
אין 4 אקטען פון א. שור,
מוזיק: י. רומשינסקי.
הארציגע, לירישע געזאנגען און פלאם־פייערדיגע טענץ!

לעזט ווער עס שפילט:
פראפעסאר – שמחה ראזען
אננא זיין פרוי – בעלא באזשיק
דעוו זייער זוהן – מרדכי הילסבערג
אהר'עלע – יצחק נאזשיק
משה'לע – מאקס באזשיק
לילי זייער פלימעניצע – ליזע שלאסבערג
ראזע – דינה האלפערין
היימי „קוועקזילבער" – זישע קאץ
גרויסער כאר און ארקעסטער – ל. זעלמאן

ביי קאפשמערצען,
שווינדעל נעשמערטער שלאף, אונמוט, געריייצטע שטימונג,
נעהמט גלייך דאס אלטע בעקאנטע בימערוואטער
Franciszka Józefa
צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעקשענעס

דער דאלאר איז לאדז

די לעצטע טעג איז דער אפיציעלער קורס פון דאלאר 9,01 אהן ענדערונג. נישט אפיציעל 9,02 – 9,03 ביי א רוהיגער שטימונג.

לאדזער 8 פראצ. ליסטעס

דער אפיציעלער קורס 66 – נישט אפיציעל 66 ביי א רוהיגער מענזש'ענק.

„אילוסטרירטער פוילישער מאנטשעסטער"

אונטער דער רעדאקציע פון אלי בארוכין איז ערשינען דער אויגוסט־נומער פון דער לאדזער צייטשריפט פאר ווירטשאפטליכע, קולטורעלע און געזעלשאפטליכע פראגען „אילוסטרירטער פוילישער מאנטשעסטער" מיט ארטיקלען פון: פראפ ד"ר מ. באלאבאן, ד"ר פ. פרידמאן, פרעזעס יוליוש לעווי־שטיין, סטאראסט אלעקסי רזשעוווסקי, נ. שפעט, אסקאר בערמאן, מיניסטער יוזעף ליטווין, איליא ערענבורג אלי בארוכין, און פיל אנדערע.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט און עסטע־טיש ארויסגעגעבען.

פון לאדזער פאלקס - טעאטער

מיט גרויס ערפאלג גאסטראלירען אין פאלקס־טעאטער די בעוואוסטע ארטיסטען בערטא זאסלאוו־סקא און לעאן געטליכער־מאן. הייבט געהט די זעהר אויסגעצוימענע פיעסע „ווען א פרוי פערגעסט זיך" אויסער די גאסטראלירען בעטייליגט זיך דער גאנ־צער אנסאמבל.

צו דער היינטיגער פרעמיערע

פון „שיר השירים" אין פילהארמאניע

היינט ווערט אין פילהארמאניע געגעבען דורך די ווארשאווער סטאר־ארטיסטען איינע פון די שענסטע און ריינסטע אפערעטען, וואס איז אלע מאל געווען די ליבלינג־פיעסע פון לאדזער טעא־טער־עולם „שיר השירים"

מיט דער אויפפיהרונג פון „שיר השירים" ווילען די ווארשאווער ארטיסטען זיך בעווייזען פאר דעם לאדזער עולם פאר'ן אפפאהרען פון לאדז.

צוליב דעם, וואס פאר דער אויפפיהרונג פון דער פיעסע פאדערט זיך א פרימאדאנע, סוברעטין, בוף־קאמיקער און געזאנג ליבהאבער, וואס נישט יעדע טרופע פערמאגט דאס, האט די דאזיגע פיע־סע פיעל יאהרען נישט געקענט אין לאדז געשפילט ווערען, און נאר א דאנק דעם אויסגעצייכענטען ארטיסטען־מאטעריאל פון די ווארשאווער קען די פיעסע געגעבען ווערען היינט אין פילהארמאניע.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, 11 אויגוסט

12.10 צייט־סיגנאל. 13.15 גראמאפאן־מוזיק. 16.45 גראמאפאן־מוזיק. 16.50 קאמוניקאט פאר פישער און שיפער. 17.10 פארלעזונג. 17.35 גראמאפאן־מוזיק. 18.00 פארלעזונג. 19.00 פאפולערער קאנצערט. 19.20 פערשידענעס. 19.40 גראמאפאן־מוזיק. 20.00 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער. 20.15 ראדיא־פרעסע. 22.00 קאנצערט. 22.15 פעליעטאן. 22.30 קאמוניקאטען. 24.00 לייכטע און טאנץ־מוזיק.

מעלדונג

א שעהנע טאט.

די לאדזער ה"ה יאקובאוויטש און אפאטשינסקי, ווייל'ענדיג אין קריניצע האבען צוזאמענגענומען א סומע פון 107 זל. פאר ה' מ. ס. כדי איהם צו געבען די מעגליכקייט זיך דארטען אויסצוקורירען. דאס געלד האבען זיי צוזאמענגענו מען ביי פאלגענדע פערזאנען: פרויען: ארערבערג, קאזשימיערסקא, געלאסען, שטערן, קאטעק, בערנ־היים, עוויגקייט און ה"ה: יאקובאוויטש, וואלטער, אפאטשינסקי, זיידע, פאזנאנסקי, פינטשעווסקי, אדוו. צימערמאן, פילגער, פיקעלני, טיקטין, גאמ־בינסקי, הערשזאהן, ווינטער און בוכוויץ.

POWRÓCIŁ
Dr. Kołudzki
ZIELONA 32, tel. 166-49.

Dr. Różaner
צוריקגעקעהרט.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6,
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען; צו יעדער צייט ביי טאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

שלום עליכמ'ס „פריזיוו" אין א פאריזער געריכט

פריידעלע איז געווארען אויס יונגעל און צוריק מיידעל...

איהר קענט זיכער שלום עליכמ'ס „פריזיוו"? – די געשיכטע מיט דעם יודישען יונגעמאן מיט דריי נעמען, וועלכע מען האט עטליכע מאל גערופען צום פריזיוו. איצט איז אין פאריזער געריכט פארגעקומען א פראצעס מיט פערטוישטע נעמען, נאטירליך יודישע נעמען. פון א מיידעל האט מען געמאכט א יונגעל, פון א „פריידע" א פרעדעריק און עס דויערט שוין א לאנגע, גאר לאנגע פראצעדור. דאס „יונגעל" האט מען שוין „איבערגעמאכט" אויף א מיידעל און דער נאמען פרידעריק בלייבט דעם מיידעל, עס בלייבט שוין „מאדמאזעל פרידעריק".

* * *

די געשיכטע איז פאלגענדע. א יודישער בחור מיט א יודיש מיידעל האבען חתונה געהאט, און דאס מזל איז אוועק גאר גוט. מען האט געלעבט גוט, פערדינט, רייך געווארען, געלד האט קיין ראלע נישט געשפילט, נאר...

נאר גליק איז דאך נישט קאמפלעט.

האט געפעהלט א... קינד.

– א... א קינד! –

דאקטוירים, גוטע יודען, אפילו אין קאטוילישען לור געווען, איבעראל – נישטא קיין קינד!

ביז... ביז דאס גליק קומט. נאך יאהרען אמת, אבער א קינד, א מיידעלע – א ליאלקע! –

ווערט א שמחה, א פרייד.

זאגט דער פאטער:

– לאמיר רופען דאס מיידעלע פריידע!

– יא, פריידע זאל זיין אונזער פרייד!

– יא, מיט נחת און פרייד. לויפט דער גליקליכער טאטע אוועק אין מערי און שרייבט איין זיין קינד.

– ווי הייסט עס? – פרעגט דער בעאמטער.

– פריידע! – שרייט דער טאטע.

– וואס איז עס פארא נאמען? – פרעגט דער פראנצויז.

– פריידע ענטפערט דער טאטע.

– אה, דו מיינסט פרעדעריק.

טראכט דער טאטע:

– אויף פראנצויזיש מאכט מען דאך אלץ איבער, דארף עס דאך מסתם זיין פרעדעריק.

און ער ענטפערט: –

– יא, פרעדעריק!

הערט דער בעאמטער אזא נאמען, פרעגט ער שוין נישט מעהר און אין דער רובריק „געשלעכט" שרייבט ער אן:

– א יונגעל! –

* * *

יאהרען זענען דורך. דאס מיידעלע איז אויסגעוואקסען. מען ברענגט עס אין שולע פערשרייבען. מען פאדערט א מעטריקע. דער שול דירעקטאר ערקלערט:

– אייער קינד פרעדעריק דארפט איהר אפגעבען אין א שולע פון יונגלעך! –

– עס איז דאך א מיידעלע – זאגט דער פאטער.

– איך ווייס גארנישט! ענטפערט דער דירעקטאר – אין דער מעטריקע איז זי א יונגעל.

און דער דירעקטאר גיט גלייך צו: –

– אפשר האט איהר געטוישט דאס קינד? – אונטערגעשטעלט א קינד? – הא? וואס ווייס איך? –

* * *

ווערט דער פאטער נעבעך טרויעריג און ער ברעכט פערצווייפעלט מיט די הענד:

– וואו זשע זאל איך געהען?

– אין געריכט! – מען דארף א'ן אורטייל אויף דעם.

– ווענדעט זיך דער יוד צו א'ן אדוואקאט. דער אדוואקאט דערוויסט זיך באלד או דאס מיידעלע איז שוין נישט בלויז פערשריבען אלס יונגעל, נאר איז אפילו שוין אויף דער ליסטע פון סאלדאטען צו דינען אין 13 יאהר ארום. אלזא וואקסט שוין א „פריידעלע סאלדאט"...

דער פראקוראר ערקלערט: –

– מען דארף אויספארשען די זאך, און מען מאכט טאקע א גרויסע אויספארשונג. מען פרעגט אויס די עקושערקע און זי ענטפערט:

– עס איז געווען א מיידעל! –

מען פרעגט אויס א דאקטאר, מעלכער איז געווען ביים האבען דאס קינד און ער בעשטעטיגט אויך: –

מען גיט עס נאך איבער א ספעציעלער מעדיצינישער קאמיסיע, וועלכע בעשטעטיגט אויך, אז דאס קינד איז פון ווייבליכען געשלעכט.

און ענדליך, נאך לאנגע אויספארשונגען בעקומט דער אדוואקאט ארויס א'ן אורטייל:

– דער „זון" איז א טאכטער! – דאס „אינגעלע" פרעדעריק איז א מיידעלע פרעדעריק.

בעט שוין דער אדוואקאט:

– אויב דאס געריכט איז מסכים, אז דאס מיידעלע איז טאקע א מיידעלע טא זאל מען שוין אויך ענדערען דעם נאמען פרעדעריק.

ווייזט זיך ארויס, אז אין פראנקרייך קען מען לויטן געזעץ קיין קליינעם נאמען נישט ענדערען און בלייבט:

– פריילין פרעדעריק! –

א מיידעלע מיט א אינגלישען נאמען!

דער א"י-ענטוויקלונגס-פלאן

וועט נישט געענדערט ווערען מיט דער בעשטימונג פון נייעם הויך-קאמיסאר

לאנדאן, (יט"א) „ניר איסט ענד אינדיא מאגאזין", וואס ווערט בעטראכט אלס האלב אפיציעלער ארגאן פון דעם קאלאניאל-אמט האט פערעפענטליכט א'ן ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט געזאגט, אז דער ענטוויקלונגס-פלאן געהערט צו די וויכטיגסטע געשעהענישען אין ארץ-ישראל זייט דער מלחמה. די בעשטימונג פון נייעם הויך-קאמיסאר וועט נישט פיהרען צו קיין שום ענדערונגען אין די יסודות פון ענטוויקלונגס-פלאן, וואס זענען שוין פעסטגעשטעלט געווארען.

דער ענטוויקלונגס-פלאן ווערט אפט פאלש קאמענטירט. עס ווערט אלגעמיין אנגענומען, דאס מען וועט ערטיילען גלייכע סומען די יודען און אראבער. אין אמת'ן אבער וועט קיין זאך נישט געגעבען ווערען אראבער אלס אראבער, אדער יידען אלס יודען — אלץ ווערט געגעבען פאר ארץ-ישראל. די ענגלישע פאליטיק אין ארץ-ישראל געפינט זיך איצט אויף א ריכטיגען וועג. עס האט געדויערט אייניגע יאהר ביז די נייע פאליטישע ריכטליניען זענען פעסטגעשטעלט געווארען, אבער איצט וועט זיך ד ירעגירונג פון דעם וועג נישט אפווענדען.

צי איז לארד פאספילד פריינדליך געשטימט פאר'ן ציוניזם?

לאנדאן, (יט"א) דא איז פארגעקומען א געזעגענונגס-באנקעט לכבוד דעם געוו. מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אינזש. קאפלאנסקי, וועלכער פערלאזט לאנדאן, אויף דעם באנקעט האט אויך געהאלטען א רעדע דער בעקאנטער ענגלישער ארבייטער-טוער דזשעמס מיידעלמאן. אין זיין רעדע האט ה' מיידעלמאן זיך בעמיהט צו בעווייזען, אז לארד פאספילד איז פריינדליך געשטימט פאר די ציוניסטישע שטרעבונגען. אלס בעווייז קען דינען דער פאקט, וואס נאך בעת דער מלחמה האט ער ארויסגערוקט דעם פאסטולאט פון א יודישער נאציאנאלער היים אין ארץ-ישראל.

אין זיין שלוס-רעדע האט אינזש. קאפלאנסקי ערקלערט, אז לארד פאספילד איז אריינגעפיהרט געווארען אין א טעות. מאכענדיג א פאלשע אנאלאגיע צווישען די יודישע זידלונגען, וואס ברענגען בלויז גוטעס די אראבער און דעם געוועהנליכען טיפ פון ווייסע פלאנטאטארען, וועלכע אונטערדריקען און עקספלאאטירען די איינגעבוירענע בעפעלקערונג.

מען גרייט זיך צו דער אנטי-יום-נוראים-קאמפאניע אין סאוויעט-רוסלאנד

מאסקווע, (יט"א) לויט די ביז-איצטיגע סימנים דארף מען ערווארטען, דאס די היי-יעהריגע אנטי-רעליגיעזע קאמפאניע פאר די ימים-נוראים וועט זיין פיל העפטיגער ווי אין די פריהערדיגע יאהרען. דער צענטראל-ראט פון אטעאיסטישען פערבאנד האט אין א צירקולאר אויפגעפאדערט אלע יודישע און נישט-יודישע ארגאניזאציעס זיך אקטיוו בעטייליגען אין דער אנטי-רעליגיעזער קאמפאניע. עס איז שוין צונויפגעשטעלט געווארען א פראגראם פון אנטי-רעליגיעזע רעפעראטען, וואס וועלען געהאלטען ווערען פאר און אין די טעג פון ראש-השנה און יום-כפור.

אין דער גאנצער יודיש-קאמוניסטישער פרעסע ווערט געפיהרט א שארפע אגיטאציע געגען די כלי-קודש, וועלכע ווערען בעצייכענט אלס — „קאנטר-רעוואלוציאנערען, וואס ווילען אומווארפען די סאוויעטישע רעגירונג".

DR. MED.
L. Pikielny
אורלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4-7 אוונד.

זגערזשער 17 לאדזער פאלקס-טעאטער זגערזשער 17
דירעקציע נ. גאלדשטיין.
גאסטראלען פון די בעוואוסטע ארטיסטען
בערטא זאסלאווסקא, לעאן געטליכערמאן
מיט'ן אנטייל ש. הערשקאוויטש און ה. באלבירסקי
ביי יעדע פארשטעלונג שטורמט דאס פאלקס-טעאטער פון אפלאדיסמענטען!
יעדע ניי-אויפגעפיהרטע פרעמיערע רופט ארויס ענטציקונג!
היינט, דינסטאג, ד. 10-טען, 9 אוונד פרייזען פון 60 גר. ביז 2 זל.
די פיעסע, וואס איז געשפילט געווארען אין פאלקס-טעאטער מיט ערפאלג!
צום לעצטען מאל! יעדער אקט שטורמט פון אפלאדיסמענטען צום לעצטען מאל!
ווען א פרוי פערגעסט זיך
אין 3 אקטען מיט שיינע געזאנגס-נומערן און טענץ.
מיטוואך, דעם 12-טען, 9 אוונד פרייזען פון 60 גר. ביז 2 זל.
צום 3-טען מאל די פיעסע, וואס איז געשפילט געווארען אין ווארשא איבער 100 מאל!
„א הארץ, וואס בענקט" אין 4 אקטען מיט נייע געזאנגס-נומערן און טענץ
דאנערשטאג, דעם 13-טען, 9 אין אוונט – גרויסע כיורפריז-פארשטעלונג
אלע זיץ-פלעצער צו 1 זל. ווער ס'קויפט פריהער א בילעט בעקומט א בעסערן פלאץ!
פערזארגט זיך בעצייטענס מיט בילעטען! צום ערשטען מאל אין פאלקס-טעאטער!
פיעסע פון לאדז'ר לעבן! טיפען פון דער אונטערוועלט
„די בלינדע יתומה" אין 7 בילדער פון שייקעוויטש. געשפילט געווארען אין ווארשא איבער 200 מאל! –
עס נעמען אנטייל די נייע אנגאזשירטע ארטיסטען לויט א. ב.: פרויען: בעזמאן, גאטפריד, זאסלאווסקא; מענער: אריעל, באלבירסקי, בראנשטיין, געטליכערמאן, גאטפריד. הערשקאוויטש, נייהויז. פאלאנסקי. מוזיק-לייטונג – מ. קאכאנאווסקי, טעכנישע לייטונג – ד. אריעל, סיפלאר – וו. נייהויז. בילעטען צו בעקומען אין קאסע

Dr. med. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
צוריקגעקעהרט
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע שפארעטען ווי: הקלארקעס אויף פ אטפוגען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

קרבנות פון שפיאנאזש

סענסאציאנעל קרימינעלישער ראמאן

(16

— וואס? איהר ווילט מיך אויך בעהמען אויף א פערהער? — האט דער געהיים-אגענט דרוקען א פרעג געטון.

צום ערשטען מאל אין זיין לעבען האט מאריס געפיהלט, אז ער פערלירט זיין קאלטבלוטיגקייט.

— הארכט-זשע, שנעל... וואס שפילט איהר מיט מיר אין בעהאלטערלעך? — האט ער היציג אויסגערופען — איהר ווייסט דאך, אז דער פארטסיבאר געהערט צו קארלי...

— טסס! — האט איהם איבערגעשלאגען דער געהיים-אגענט — איך האב קיין בעמען נישט אנגערופען... בעהמט זיך אראפ פון מיר א מוסטער, מיסטער סטאר, און האלט די צונג אונטער די ציין. אין אזעלכע ענינים איז א סך גלייכער, וואס ווייניגער צו רעדען, און וואס מעהר צו שווייגען! אויב איהר וועט עס נישט האבען אין זינען וועט עס זיין א סך ערגער פאר אייך!...

מאריס האט פערביסען א ליפ און זיך אנבעס'רוגז'ט.

ווען ער פערשווייגט איהם, וואלט איהם אפשר פריהער אדער שפעטער געלונגען ארויסצוקריגען ביים געהיים-אגענט עפעס ידיעות

איצט איז אבער די זאך געווען א פערשפילטע: שנעל וועט זיין פארזיכטיג...

— ענטשולדיגט מיר, — האט ער מיט צער א זאג געטון — איהר זענט גערעכט, אבער...

— אבער היינט וועט אייך גארנישט געלונגען צוצוגעבען צו אייער רעפארטאזש. — האט שנעל גוטמוטיג פערעגדיגט — אין וואסער זייט געהט איהר?... איך געה אריין אין טראמוואי! ס'איז דאך א זעהר געמיינער וועטער. איך ווייס נישט, ווי איהר — אבער איך וועל זיך צואיילען אהיים.

— איך אויך.

אונטער'ן רעגען זענען זיי שנעל צוגעגאנגען צום טראמוואי.

טראץ דעם, וואס ער האט געזאגט סטאר'ן, האט שנעל זיך נישט געאיילט צו זיין אינדערהיים.

נתפעל פונ'ם געדאנק, אז ער איז ענדליך געקומען אויפ'ן שפור פונ'ם מערדער פון דער לעדי ראלסאן, האט ער זיך סיי-ווי נישט געקאנט בערוהיגען, ביז עס וועלען נישט אויפגעקלעהרט ווערען געוויסע ספקות'דיגע און טונקעלע אומשטענדען.

ער איז ארונטערגעגאנגען פונ'ם טראמוואי געגען דעם הויז, וואו עס איז פארגעקומען דאס פערברעכען, און ער איז אריין אין סקוועיר ריווער קארט, וואו קאטשיאלא האט געוואוינט.

פערקעהרענדיג אין א זייטיגער אלעע, און בעוועגענדיג זיך שטיל אויף די גומענע זוילען, האט ער אין ווייטען עק פונ'ם סקוועיר בעגעגענט א מענשען, וואס איז ארויס פון דעם שאטען פון ד' יקשאקעס.

— וואס הערט מען עפעס נייעס, עוואנס? — האט שנעל שטיל א פרעג געטון.

— דער פראפעסאר קאטשיאלא איז נאך נישט צוריקגעקומען, סער... האלב עלף איז דא געווען דער זשורנאליסט סטאר, און ער האט דא גאנץ לאנג פערבראכט.

— איך ווייס עס... ער האט אייך געזעהן?

— ניין, סער!

— זעהר גוט... און נאך עפעס, וואס הערט מען?

— עטליכע פערזאן זענען אריין און ארויס, אבער דאס זענען אלץ לאקאטארען פון דאנען, און איך גלויב נישט, אז עמיצער פון זיי זאל זיין פערמישט אין דעם ענין.

שנעל און זיין געהילף זענען אפגעטראטען אינ'ם שאטען פון די בוימער, און זיך גענומען ווארטען.

לאנג ווארטען האבען זיי נישט געדארפט. באלד האבען זיך אין סקוועיר דערהערט שווערע טריט, און אין דעם שיין פונ'ם גאז-לאמפעל האבען זיך בעוויזען צוויי מענער-סילועטען.

— אט יענער גראבער, דאס איז דער סיניאר אליין, — האט עוואנס איינגערוימט שנעלען, — און מיט איהם גייט א רוס.

— קומט!

זיי זענען צוגעקומען צום הויז, וואו קאטשיאלא האט אריינגערוקט א שליסעל אין שלעסעל-לאך פון דעם הויפט-אריינגאנג-טיר.

שנעל האט זיך איידעל צו איהם געווענדעט:

סיניאר קאטשיאלא?.. איך האב געווארט אויף אייער צוריקקומען, מחמת איך מוז זיך מיט אייך אדורכרעדען וועגען דער לעדי ראלסאן... אט איז מיין וויזיט-קארטע... איהר זעהט דא, ווער איך בין, און איהר פערשטייט אוודאי, ווי עס איז פאר מיר וויכטיג דאס, וואס איהר וועט מיר דערקלערען...

ער האט דערלאנגט דעם איטאליענער א וויזיט-קארטעל, און בעלויכטען זי מיט א טאשען-לעמפעל.

קאטשיאלא האט אויפמערקזאם אדורכגעלייענט דעם נאמען פון דעם געהיים-אגענט.

זיין טונקעל-געלבליך פנים, וואס איז תמיד געווען פריהליך און לעבענסלוסטיג, איז געווען פערקרימט פאר צער און שיפען הארציגען צער.

— זעלבסטפערשטענדליך, סיניאר... ביטע, קומט אריין! — האט ער עהרענווירדיג געענטפערט.

— איך... מיר... מיר וועלען עס גאר קענען!... איהר זענט נישט אליין? — האט ער צוגעגעבען, איינקוקענדיג זיך אין דער פינסטערניש.

— ניין. איהר וועט מיר דערלויבען, אז דער געהילף מיינער זאל אריין אין פירהויז?

(פארטזעצונג קומט).

קראקע—דער אמאל פון פוילען

(רייזע איינדריקען)

דער רינג־פלאץ. דער שענסטער פלאץ אין פוילען און נישט נאר אין פוילען.—א קלויסטער פון ב״ויע ציגעל, וואס וויל אויסזעהן ווי הימעל. - די בעריהמטע טוך־האלע.-וואוועל—דער בארג סיני און בית־המקדש פון פוילען. - דער דראקאנען־הייל. וואו פוילען איז געראטעוועט געווארען. — יודען האבען דא א גרויסע געשיכטע און ווייניג דאקומענטען

אז מען געפינט זיך אויפ׳ן רינג־פלאץ פון קראקע, גלויבט זיך נישט, אז מען איז אין צוואנציגסטען יאהרהונדערט, נאר מען הויבט אן גלויבען, אז א מכשף האט אונז אריבערגעטראגען אין א שטאט פון מיטעלאלטער, וואס איז געבליבען פערשטיינערט, איך שטעה און קוק און איך ווייס נישט וואוהין פריהער צו קוקען; צי אויף דער גאנצער קיילעכדיגקייט און ברייטקייט פון ארום, וואס איז עפעס אזא יום־טוב׳דיגע, ווייל עס פאלען אויף איהר אפשיינען פון די פאלאצען, קירכעס, וואס זענען פול מיט גאלד און רויטס, צי אויף דעם פאלאץ פון גראף פאטאצקי, וואס הייסט „צו די לעמער״ (פאד באראנאמי) און איז פון דרויסען פול מיט גאלד, שטיינבילדער און מיט מעשיות. דער פרעמדען־פיהרער רעדט און דערצעהלט, אז דא איז אין 17. יאהרהונדערט געווען א חתונה פון א צאר, דאס פון א פאלשען צאר: צי זאל איך קוקען אויף די אנדערע פאלאצען, וואס האבען הויף מיט ארקעס ארום און זעהען אויס, ווי אלטע הייף, וואס מיר האבען וועגען זיי געלייענט אין מעשיות, אבער געזעהען האבען מיר זיי קיינמאל נישט; צי זאל איך קוקען אויף דער טוך - האלע א לאנגע געביידע, וואס האט קיילעכדיגע ווילען און קיילעכדיגע אריינגענג און ארויסגענג, פארביגע, שרייענדיגע און עפעס פער׳חלום׳טע; צי זאל איך קוקען אויף די זאכען, וואס מען פערקויפט אין דער טוך־האלע, געבלומעלטע טוכען און שאלען, וואס שרייען מיט שווארץ־רויט, גרין־ווייס און גאלד־גרין, געשניצטע שטעקענעס, אויף וועלכע עס זענען אויסגעמאלט: בוימער, צווייגען, חיות. און גרויס זענען די שטעקענעס און האבען שארפע שפיצען. און מכל־המינים געשטריקטע און געשניצטע זאכען, געארבייטע נישט מיט דער גולמ׳שער מאשין, נאר מיט ציטערדיגע מענשליכע הענט; צי זאל איך קוקען אויף די דענקמעלער, וואס דערצעהלען וועגען פוילישע העלדען, פוילישע נצחונות און פוילישע דיכטער. אט איז קאסטשושקא און אט איז מיצקעוויטש און אט און אט... צי זאל איך ארויפגעהן איבער דער טוך־האלע אין נאציאנאלען מוזעאום אריין און זעהן די גרויסע בילדער פון גרעסטען פוילישען מאלער זשאן מאטעיקא, לייוועגטען ריזיגע, וואס שטעלען פאר שלאכטען פון פאליאקען מיט רוסען, מיט פרוסאקעס און זיך וואונדערען למאי עס ווערט גאר נישט דערצעהלט וועגען מפלות... גלייך דאס פוילישע פאלק האט איינציג געהאט נאר נצחונות און קיינמאל קיין מפלות נישט געהאט, נאר די נארישע יודען מאכען א שפיל אויפ׳ן הסב־בעט, זאגען „עבדים היינו״, קנעכט זענען מיר געווען. פאליאקען מאכען בילדער, דענקמעלער און האלטען איין דערצעהלען: העלדען זענען מיר געווען...

צי זאל איך קוקען אויפ׳ן צוריקגעבליבענעם ראטהויז־טורעם, וואס זעהט אויס ווי א קאפ פון אנ׳אפגעהאקטען גוף, א קאפ וואס איז אי גאלד, אי פערשימעלט אביסעל; צי זאל איך קוקען אויף דער מאריען־קירכע, די שענסטע קירכע פון פוילען, זי איז אין גאטישען סטיל, שארף, שפיציג, שניידט אין הימעל אריין. האט אבער די פער׳חלומ׳טע בלויע פארבע, בלויע ציגעל, וואס זעהען אויס ווי הימלישע ציגעל און ווילען מסתמא זאגען: מיר זענען טייל פון הימעל... און אינעווייניג איז די קירכע פול מיט גאלד, בריליאנטען און קונסט, ווידער מאטעיקאס בילדער און ווידער פערד, פיילען, געשלעגען און נצחונות.... צי זאל איך גאר ארויפגעהן אויפ׳ן שפיץ טורעם פון דער מאריען־קירכע, וואס איז אמאל געווען דער העכסטער טורעם פון פוילען און זעהן גאנץ קראקע אויף איינמאל און זעהן דעם שפיץ פון טורעם, וואס איז עהנליך צו ווילהעלם דעם צווייטענס העלם (קאסקע); צי זאל איך קוקען אויף די מענשען, וואס זענען פערהאוועט נישט האבענדיג וועמען צו פערקויפען די געשטריקטע און געשניצטע זאכען, זעבען שווארצער פון דער ערד און געפינען זיך אין אייביגען רויש פון דער טוך־האלע, וואס קלינגט תמיד ווי אין באד אויף דער אויבערשטער באנק און איך זאל זיך וואונדערן: פון וואנען קומען אהער, אין מיטעלאלטער אריין די פאליאקען, אוקראינער און יודען פון היינטיגער צייט? צי זאל איך זיך אריינהערען אין די פאנפארען, וואס פייפען אלע פערטעל שעה אויס די צייט און דערמאנען דעם איינדרוק, אז מיר געפינען זיך אין מיטעלאלטער; צי זאל איך זיך ארונטערדרעהען אונטער דער מאריען־קירכע און אנקוקען די בארבארא־קירכע, וואס זעהט עפעס אויס ווי א קאזאקל, איז קיילעכיג, גראב, צוגעפלעטשט און געהער צו די יעזואיטען, כאטש אינדרויסען איז זי ארומגערייגעלט פון צארטע טויבען און ביים אריינגאנג זעהט מען אזא מילדען, גוטען, ווינקענדיגען יעזוס...

איך האב געמיינט, אז דער פלאץ קאנקאר אין פאריז, איז דער שענסטער און אינטערעסאנטסטער אין דער וועלט. דער רינג־פלאץ אין קראקע קאנקורירט מיט איהם —

און געהסטו אוועק פון רינג־פלאץ און שפאנסט ווייטער איבער קראקע, מיט א פלאן, צי אהן א פלאן, האסטו אלץ דעם איינדרוק, אז דו ביזט אין מיטעלאלטער, אט איז די בעריהמטע יאגעלאנישע ביבליאטעק מיט אנ׳אריקאדען־הויף און גאטישע זאלען און דו ווייסט נישט, וואס איז דאס מעהר: שעהן, אדער אלט. ס׳איז ביידע... און אין מיטען הויף שטעהט א דענקמאל פון דעם אסטראנאם ניקאלאי קאפערניק און דו קוקסט אויף איהם און דו פרעגסט: ווער האט אריינגעשלעפט דעם דאזיגען אפיקורס, וואס האט געשריגען, אז די ערד דרעהט זיך אין גלות אריין פון די גלויביגע? דער ענטפער איז דא טאקע און דער צושריפט צום דענקמאל: ער האט געלערענט אין דער קראקאווער אוניווערזיטעט. עס איז נישט אזוי וויכטיג, וואס ער איז קאפערניק, ווי ס׳איז וויכטיג דאס, וואס ער האט דא געלערענט. ער איז א טייל פון קראקע, א טייל פון פוילען, א בעריהמטער פוילישער אנטיסעמיט זאגט, אז ער בענטשט שבת פארנאכט אין קראקע אנ׳אלטען רב, גלוסט זיך איהם צוגעהן צו איהם און איהם א קוש טאן. ער איז א טייל פון פוילען. און די געשיכטע פון פוילען קאן אריינעהמען א קאפערניק אויך און א פאר רבנים אויך. זיי געבען צו חן און קיין איינפלוס קאנען זיי נישט האבען, אין גאנצען נאציאנאלען מוזעאום זענען פאראן צוויי בילדער, וואס שטעלען פאר יודען, הערשענבערגס תלמודיסטען, זיי זענען יודען, וואס קריכען אין הימעל אריין, ווייניג ערדיש און זיי דערקוטשען דערפאר ווייניג... יודען דערקוטשען בכלל ווייניג אין קראקע; די לעבעדיגע יודען דערקוטשען אויך נישט קיין סך. די פרומע פערלאנגען ווייניג און די נישט־פרומע זענען טיילווייזע דייטשען, טיילווייז פאליאקען און טיילווייז טון זיי אן צילענדערס און געהן אין טעמפעל אריין. די יודען, וואס פערלאנגען אנ׳אייגענארטיג לעבען אויף דעם אייגענעם לשון, זענען נאך גאר קליין אין צאהל. אבער נאך ווייניגער פערלאנגען די נישט לעבעדיגע יודען אין קראקע, זייער פערגאנגענהייט איז דא פראפארציאנעל נישט קיין סך קלענער, ווי די פערגאנגענהייט פון די פאליאקען און וואס האבען זיי דא? גארנישט... א פאר אלטע שולען, איין אלטער בית־עלמין נעבען רמ״א׳ס קלויז אין גרויסער אומארדנונג און שוין,

און ווייטער און ווייטער — מיטעלאלטער. אפילו דער בליהענדיגער פארק פלאנטי איז פול מיט דענקמעלער, וואס געבען צו זיין יוגענדליכער, פריהלינגדיגער, בליענדיגקייט אנ׳אויסזעהן פון אלטקייט. און אט איז די פראנציסקאנער קירכע, וואס צייכענט זיך אויס דערמיט, וואס אין איהרע קלויסטער זענען פאראן געמעלען פון גרויסע פוילישע דיכטער וויספיאנסקי, וואס איז אויך געווען א מאלער.

און אט איז ער אליין, דער וואוועל, דער פוילישער בארג סיני און בית־המקדש צוזאמען, פון דאנען איז געגעבען געווארען צו די פוילישע דאס פוילענטום. ס׳איז א גרויסער קאלך־בארג, וואס קוקט אראפ אויף דער ווייסעל. מען זאגט, אז א טייל פון קעניגליכען שלאס, וואס איז פון האלץ, שטאמט נאך פון 10. יאהרהונדערט. אונטער די עסטרייכער איז דער וואוועל, וואס איז א גרויס שטיק — כריסטליכע און קעניגליכע — געשיכטע פערבאקלעסיגט געווארען, גרויסארטיגע סאלאנען, מוסטערן פון אלטער קונסט, זענען פערוואנדעלט געווארען אין קאזארמעס. אייביגע אלטע טראפעען האבען די רוסען פערנומען. די פאליאקען האבען רעסטאווירט אלץ, וואס איז געווען מעגליך און די ארבייט איז אין פולען גאנג. מיר האט אין וואוועל שטארק פערכאפט א גרויסע, טיפע הייל, 104 טרעפ דארף מען אראפגעהן ביז מען קומט אריין אין איהר. זי געפינט זיך ניין מעטער די טיף, ליגט נעבען דער ווייסעל און איז פון פעלזען, קענטיג, אז דאס, וואס ער האט אין משך פון טויזענדער יאהרען געמיליעוועט די פעלזען און אויסגעמיליעט ווען פערשידענע פיגורען, מען זעהט ד אפעט עהנליכעס צו א גרויסער שטול מיט קליינע שטולען ארום, דא זאל, לויט דער לעגענדע, געווען האבען געזעסען דער דראקאן אליין, וואס האט געגעסען קינדער (דער דראקאן איז אזוי לעגענדארע בעשעפעניש, וואס איז ריזיג גרויס איז האלב מענש און האלב שלאנג). מ׳האט איהם אלע יאהר געמוזט געבען א בעשטימטע צאהל קינדער — געקומען א מענש, וואס האט געהייסען קראקאס און אפגענארט דעם דראקאן, אנשטאט א לאם איהם געגעבען א לעמערנע פעל, פול מיט גיפטיגע גראז און א סוף געמאכט צום דראקאן. דערפאר האט מען די שטאט א נאמען געגעבען קראקא, אויפ׳ן נאמען פון רעטער קראקאס.

דער קעניגליכער שלאס בעשטעהט פון אהן א שיעור סאלאנען, אייגער רייכער פון אנדערען, און שעהנער. גרויסארטיג מעבעל, פרעכטיגע בילדער, די גרעסטע גאבעלינען אין דער וועלט, סטעליעס מיט א סך געמעלען, עס האבען צעהנדליגער טויזענדער מענשען געדארפט ארבייטען, כדי מ׳זאל זיך דא קענען אנטון וואוילטאג, געהט מען נאך דעם שלאס אריין אין קלויסטער און אין גרופט פון קלויסטער, וואו עס איז נאס, קאלט און פינסטער און עס ליגען סאקראפאגען מיט מלאכים און פאטריציער. צווישען די מלאכים ליגען דא אין סאקראפאגען אויך די גרויסע דיכטער פוילענס, סלאוואצקי און מיצקעוויטש. זיי בעשיינען דעם וואוועל, דעם בראשית בארג פון פוילען.

און קומט מען דורך דער מיטעלער יודישער געגענד סטראדאם, צו דער אוראלטער יודישער געגענד, קאזימיעזש, שלאגט מען זיך ווידער אן אין מיטעלאלטער, אבער פערשטויבטען, פערבלאטיגטען, נישט בעפוצטען, נישט רעסטאווירטען. מען טרעפט דא שולען, וואס זענען עלטער פון 300 און 400 יאהר, אבער אין זיי איז גארנישטא חוץ אומרייניקייט, שטויב און לעגענדען מכל המינים, שעהנע און נישט שעהנע.

פאראן ביים רמ״א׳ס קלויז א בית־עלמין, האט ער קברים, וואס זענען עלטער פון 500 יאהר, אבער זיי געפינען זיך אין א קלעגליכען צושטאנד, עס איז כמעט ארום יעדער קבר פאראן א לעגענדע. פאראן דא דיבוק־מאטיווען. נאך דעם טויט איז מען געקומען מאהנען גערעכטיגקייט. און אהן א שיעור קדושים.

אין דער מיט פון דער געגענד איז פאראן א גרויס פלאץ, ארומגעריגעלט מיט ברעטער, מען דערצעהלט, אז דא איז אמאל געווען א חופה פרייטאג פארנאכט, האט מען זיך גע׳שמחה׳ט אביסעל שפעטער און כלי־זמר האבען געשפילט, ווען עס זענען שוין געווען שטערן, איז דער רמ״א דורכגעגאנגען און געהייסען אויפהערען שפילען, האט מען איהם נישט געפאלגט, האט ער געשאלטען און די שטוב איז איינגעפאלען, און מ׳האט דעם פלאץ ארומגעצוימט, ווייל מ׳האט זיך מורא צו דערנעהנטערען.

די פאליאקען האבען געטון אלץ צו קאנסערווירען אין קראקע זייער פערגאנגענהייט, יודען האבען גארנישט געטון, פאראן דארט אביסעל שמות, אביסעל קברים און אביסעל לעגענדען, וואלט דער יוו״א בכוח געווען, וואלט ער געדארפט שיקען אנ׳עקספעדיציע אהין. ...

יעקב באטאשאנסקי.

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספעצ׳אל־ארצט פאר אויגען־קראנקהייט
צוריקגעקעהרט
טראגוטא 12, טעל. 175-10.
נעהמט אן פון 11—1 און פון 7—8 אוו. 4167

(85

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

— איך ווייס וועגען אלץ, הער לעהמאן, איך ווייס, אז מ׳האט אייך געוואלט ערמארדען, איך ווייס, אז דער פאליציי־אפיציר אלפאנזא, האט אייך מיט כיוון פערהאלטען אויף דער שיף, כדי די „סחורה״ זאל קענען טראנספארטירט ווערען אין די ענטשפרעכענדע ערטער און טאקע צוליב דעם בין איך אהערגעקומען, איך בין נישט אין דער לאגע פאר אייך ווי געהעריג זיך אויסצולעגיטימירען אבער איך, פערזיכער אייך, אז איהר קענט זיך אין מיר אנפערטרויען און איך ראט אייך צו מאכען, וואס שנעלער, כדי מיר זאלען נישט פערלירען קיין איבריגע צייט און קענען בעצייטענס פערהיטען פון אנ׳אומגליק, וואס מייר ביידע ווינשען זיך, אין דערזעלבער מאס.

לעהמאן האט נישט געהאט וואס צו פערלירען און ער האט אנגעהויבען, לויט דער געוואוינהייט פון א דעטעקטיוו מיט אלע פרטים צו דערצעהלען דעם פאליציי־שעף אלץ וואס ער האט געוואוסט און אלץ וואס ס׳איז פארגעקומען, דער פאליציי־שעף האט אויפמערקזאם אויסגעהערט די גאנצע געשיכטע און פון צייט צו צייט עפעס איינגעשריבען אין זיין נאטיץ־בוך, דאן איז ער אויפגעשטאנען פון ארט, איבערגעגעבען לעהמאן א וויזיט־קארטע און געזאגט:

— אין א האלבער שעה ארום וועט מען אייך בעפרייען פון דאן און איהר וועט אראפגעלאזען ווערען פון דער שיף. גרייט זיך אלזא שוין איצט צו, כדי איהר זאלט שפעטער נישט דארפען פערברענגען קיין איבריגע צייט און זאלט גלייך קומען אויפ׳ן אנגעוויזענעם אדרעס. דארט וועט איהר ביי מיר אויך טרעפען דאס פריילין, ריטא פריהליגג. אבער איך ווארען אייך, הער לעהמאן, איהר זאלט זיין זעהר פארזיכטיג, ווייל ס׳איז מעגליך, אז מ׳וועט אייך וועלען אפרוימען פון וועג, אז פאר דער חברה וועט נישט זיין בעקוועם אייך צוצולאזען צו מיר. די חברה־לייט קענען מיך, אז איך בין זייער גרעסטער שונא אין דער וועלט און זיי וועלען נישט קענען דערלאזען, אז מיר ביידע זאלען זיך בעהמען פאר דעם דאזיגען ענין.

— האלט איהר אלזא, הער שעף, אז זיי שפיאנירען מיר נאך אלץ נאך?

— איך בין דעריין טיף איבערצייגט, אלזא, אויף ווידער־זעהען, נאר למען השם פארזיכטיג.

דער פאליציי־שעף איז אוועק.

לעהמאן האט זיך גוט אין זינען גענומען די ווארנונג פון פאליציי־שעף, אז ער דארף זיין זעהר פארזיכטיג מיט די חברה־לייט, וועלכע האבען שוין זיכער דערשמעקט, אז זייער שונא קארצעלא האט זיך גענומען צו דעם ענין און זיי וועלען זוכען ווי אזוי אפצורוימען דעם הויפט־עדות לעהמאן.

דאס ערשטע וואס לעהמאן האט געטון איז געווען אנצושרייבען א דעפעשע מיט א גענויען בעריכט וואס איז פארגעקומען און איבערגעשיקט דורך דער פערמיטלונג פון קאפיטאן שווארצבאך צום דעטעקטיוו טשארלי ערלער קיין לאנדאן. ווי נאר לעהמאן האט פערענדיגט דאס שרייבען די דעפעשע, האט מען איהם גערופען צו דער אימיגראנטען־אפטיילונג, דארט האט מען איהם איבערגעגעבען אלע זיינע דאקומענטען און ערקלערט, אז ער קען אפשטייגען פון דער שיף.

לעהמאן האט זיך געזעגנט מיט׳ן קאפיטאן, וועלכער האט איהם געוואונשען ערפאלג און איז ארויס אויפ׳ן ברעג מיט׳ן צוועק צוזופאהרען צו דעם ארט, וואו ס׳האט איהם אנגעוויזען דער פאליציי־שעף קארצעלא. לעהמאן איז געווען איבער גאנצען פרעמד אין דער גרויסער שטאט און האט אפילו נישט געקענט די שפראך, ער איז דעריבער ארויס אויפ׳ן גרויסען סקווער און צוגעהענדיג צו דער נאהענטסטער טאקסי, האט ער געוויזען דעם שאפער די אדרעס, וועלכער ער האט געהאט אנגעשריבען אויף דער וויזיט־קארטע און זיך געהייסען אהין פיהרען.

דער שאפער האט געגעבען א צייכען מיט׳ן קאפ, אז ער פערשטעהט וואס דער פאסאזשיר וויל און לעהמאן איז איינגעשטיגען אין אויטא.

די טאקסי איז געפאָרען איבער די ברייטע און בעליבטע גאסען פון דער גרויסער שטאט, האט פערקירעוועט אין פערשידענע ריכטונגען, האט געלאזען הינטער זיך דאס געוואלדיגע גערויש און טומעל פון דער גרויסער שטאט און אריינגעפארען, זעהט אויס, אין א פארארט פון דער שטאט, די גאסען זענען געווען פוסט, נאר איינצעלנע מענשען האבען זיך פון צייט צו צייט בעוויזען און ביידיגיג אנגעקוקט דעם אויטא, וועלכער איז א דורכגעפלויגען.

לעהמאנען איז דער ענין נישט געפעלען געווארען, ער איז געווארען אונרוהיג, ווייל ער האט זיך נים געקענט פארשטעלען, אז דאס פאליציי־ביורא וואוהין ער איז אייגענטליך געפאהרען, זאל זיך געפינען אין אזא נישט בעוואוינטער פירטעל פון שטאט, דער אויטא האט געוואלט פרעגען דעם שאפער וואוהין ער פיהרט איהם, אבער ער האט נישט געקענט אפילו ארויסרעדען קיין איין שפאניש ווארט. ער האט דעריבער מיט פערשידענע צייכענס געגעבען צו פערשטעהן דעם שאפער, אז ער וויל ויסען וואו מען פאהרט, דער שאפער האט א מאך געגעבען מיט דער האנד, זיך צובייזערט און ווייטער געפאהרען.

לעהמאן האט אנגעהויבען חושד צו זיין, אז דא איז עפיס נישט גלאטיג, וואלט ער געקאנט ביי זיך געוועהן, וואלט ער זיך דערמיט בעגוצט, אזוי אויפגערעגט איז ער געווארען. צי איז ער שוין איינגעפאלען, ער האט אפילו נישט געהאט קיין צייט זיך צו אריענטירען וועגען די סאריכטיגקייטס־מיטלען, וועלכע ער דארף אננעהמען, צי איז מעגליך אזא ראפינירטקייט, פלוצלונג האט זיך דער אויטא אפגעשטעלט פאר א קליין הייזעל, וועלכעס איז געשטאנען איינס אליין אויף א ברייטען וועג, הונדערט מעטער ווייט פון דעם ארט האט מען ערשט ווידער געזעהען א הויז, ווייטער איז אלץ געווען פוסט.

לעהמאן האט זיך געוואלט ארומקוקען, כדי צו זעהען וואו ער איז אבער פון ביידע זייטען פון אויטא זענען אזוי ווי פון דער ערד ארויסגעוואקסען צוויי הויכע שטארקע יונגען, וועלכע האבען גאר געווארט ביז לעהמאן וועט ארויס פון אויטא.

— אריינגעפאלען, האט זיך לעהמאן געטראכט, קיין שום רעטונג מעהר נישט פאראן

נישט רעדענדיג קיין ווארט איז לעהמאן ארויס פון אויטא, זיך אוועקגעשטעלט אקעגען זיינע שומרים און מיט א געמאכטער רוהיגקייט געזאגט אויף דייטש.

— וואס בעפעהלט איהר מיינע הערען?

— איהר וועט אריינגעהן אין דעם דאזיגען הויז, האט איינער פון די געגנטפערט אויף א געבראכענעם דייטש.

— ביטע איך געה.

(פארטזעצונג קומט)

BORIS SOKOLOWER
BANKGESCHÄFT
DANZIG, Langemarkt Nr. 35
tel. 265-30. Telegr. Adr.: Interna.

אויספיהרונג פון אַלערליי באַנק=טראַנזאַקציעס
שנעלע ערלעדיגונג פון זעמטל. אינקאַסאָ'ס
אויף גינסטיגע בעדינגונגען.

קלאַנג=קינא=טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!
דער גרעסטער פילם פון דער וועלט
„ATLANTIC"
אין די הויפט-ראָלען:
Madeline Carroll i John Lagden

דער פילם איז געשאפען אויפ'ן גרונד פון אמת'ע פאסירונגען. די קאטאסטראָפע פון ים-ריז איז א גרויסע קלאנג-פילם רעוואָלאציע און ס'איז אין איהם פערהאן די מורא פאר שרעק און טויט.

נעכסטער פראָגראם:
דאס מעדעל פון מאנטפארנאס
אָנהויב אין געוו. טעג 5 נאָכמ. שבת, זונטאָג 3 נאָכמיטאָג.
דער זאַל ווערט מעכאניש ווענטילירט

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען=אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאלדשמיד-פּאלאק אויגען-קראנקה. פון 1—2
ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד"ר יוסטמאַן נערוועז-קראנקה. פון 12—2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון 1—11½
ד"ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד"ר ראקאווסקי נאָז, האלז און אויערן-קר פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן - ארצט פון 9—1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3—7

צאהן-טעכניק־הייל, בעדיענונג, קראָנען, מאַסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייט פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראַלען, פאַר בעשטראַלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג
וויזיטען איז שטאט.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134—72
נעמט אן פון 3—4 נאָכמ.
און פון 7—9 אָוונד.

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראַנקה.
נעמט אן פון 6 ביז 8.30 אָוו. זונטאָג פון 9 ביז 12 פרימאָג.
פיעטריקאווער 10
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

א צימער און א קוך
אָדער 2 צימער
מיט א בעזונדערן איינגאנג אלס סובלאָקאטאָר אָדער אין א נייע הויז אויף חודש. געלד ווערט שוין געזוכט. אָפערטען אונטער „D"

א מעדעל
צו מענסקע טאנדייט-וועש ווערט פון זאָפאָרט געזוכט
אלטשטאט 8
ביים שטרימפען - מאכער.

---

2 וועקסלען
האָב איך פערלוירען סומע צו 25 זל. אויסשטעלער י. עפשטיין, זשירא ס. פינקעלשטיין ראָזמאנטינער 46 ווערט געבעטען דעם ערליכען פינדער זיי אָפצוגעבען, ווייל דאָס זענען טובה-וועקסלען צו ס. פינקעלשטיין, קאנסטאנטינער 46.

א לערן=מיידעל
ווערט געברויכט צו דאמען-קאנפעקציע.
בזשעזשינער 11,
פראָנט, 2. שט., לינקס
לעצטע טיר, וואהנ. 9.

ס'ווע"ען געזוכט
קוואליפיצירטע
שטריקער
צו גלאטע מאשינען, אויך קוואליפיצירטע שפולעריגס.
צו מעלדען זיך פולנאצנא 25, 2. הויף, לינקס, און דער סוויטער-פאבריק פון 4—6 א"נ

„SANATO"
כירורגיש=וועכנעריז-אנשטאַלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער=סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אָפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
אויגען-אָפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאָכמיטאָג.

„Praca"
פרויען=פאך=קורסען
ביי דער געזעלשאפט צו פערשפּרייטען פאך-קענטעניסען צווישען יודישע פרויען
וואָלטשאנסקא 21, טעל. 167-15.
נעהמט אן איינשרייבונגען אויף פאלג. אָפטיילונגען
1) דאַמען=שניידעריי,
2) האַנד=שטיקעריי,
3) הוטען=פוצעריי,
4) וועש=אַרבייט,
5) אנדולאַציע,
6) מאניקור.
דער סעקרעטאריאט איז טעטיג פון 9—1 נאָכמיטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

ס'ווערען געזוכט
פון זאָפאָרט 2 גוטע קוואַליפיצירטע קליידער=שניידערינס אויף גוטע בעדינגונגען. צו מעלדען זיך נאַוואָ-זאַרשעווסקא נ' 20, ביי פאלשלעגער.

קוואליפיצירטע
אבערמאַשינער
און אונטערמאַשינער, אונטערפרעסער, ווי אויך האנדנייהערינס קענען זיך מעלדען ביי ליפער, גדאנסקא 6, 2-טער שט.

Dr. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 13=142
עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8, זונטאָג און יו"ט 9—1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

ד"ר ראבינזאָן
פּאַרעמבּיע
גראנד=פּענסיאנאַט
נעהמט צו א גאנצען טאָג.

„ESTOL"

בעזייטיגט אַדטשיסקעס מיט'ן וואורצעל
בערוהיגט דעם וועהטאָג
פרייז פון 1 פלאַסטער 30 גראָשן. צו בעקומען איבעראַל.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס איז גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך מאַכט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א האַסער-קאַן און עס פאַלט אריין אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראָפעסאָר'ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דעמשן פראָפעסאָר

דאָקטאָר בראָכורעטינג בעזונדער דעם שטערטען און גערפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס רעטונגען מיט הייל-גארטעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאַט-פוס ספּעציעלע אריינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאר די גרעסטע קראנקע אָדערן.
עמפפאנגס פון 9 ביז 1 בײַטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.

אָרטאָפּעדישע אנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פערוועגליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראָפעסאָרען: פראָפ. ד"ר באַראנטש, פראָפ. דר. י. מאַרישלער, פראָפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן טערוזיבערטע פון דער קראנקען-קאסע,

דאנקזאגונג.
זייט 20 יאָהר האָב איך געליטען אויף ביידע זייטען געשווילעכץ, אויף וואָס כ'בין געווען 2 מאָל אָפערירט. חנם אָבער ד"ר ה' ראפאפּאָרט אין לאָדז, וואָלטשאנסקא 10, פיהל איך מיך בײַם פולען בעלעקן, א דאנק דעם ערלעגטען בענדאזש, וועלכער האָט מיר דערהאלטען מיין געשווילעכץ, פאר וואָס כ'דריק איהם אויס מיין הארציגסטע דאנקבארקייט.
Szulem Wallach.

אַכטונג, בערשטען-סוחרים!
דערמיט מאַך איך בעקאנט דער לאָדזער בעפעלקערונג ווי אויך אַלע סוחרים, אַז צוליב דער בעקוועמליכקייט פאַר די לאָדזער בעפעלקערונג און סוחרים פון לאָדז און פּראָווינץ האָב איך געעפענט אַן אייגענעם
בערשטען - ווערקשטעל
אין לאָדז אויף אגראדאָוואַ 12 אין געוועלב
פון אַלע פערשידענע אויסאַרבייטונגען וואָס געהער צום בערשטען-פאַך.
איך פערקויף אויף די בעסטע בעדינגונגען.
די ב' קינדשאַפט ווערט געבעטען מיין ווערקשטעל צו בעזוכען.
מיט אַכטונג
אשר גרינבוים
לאָדז, אגראָדאָווע 12.
4235

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט אַפּטראָגען א היים; אויף דער פּראָווינץ 6—50 א חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פאַראַנטוואָרטליך.
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
פאַר א מילימעטער-שורה: נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
ברייט דער שטאַט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

BILANS SUROWY
Domu Bankowego BRACIA TAUB w Łodzi
NA DZIEŃ 1 LIPCA 1931 r.

Stan czynny	
Kasa i sumy do dyspozycji	307.830.37
Waluty zagraniczne	93.845.29
Banki Nostro	
a) krajowe	132.878.24
b) zagraniczne	17.634 75
Weksle zdyskontowane	2.741.317.70
„ protestowane	14.271.65
Rachunki bieżące	1.865.12?.81
Pożyczki terminowe	114.027.—
Ruchomości	7.898.51
Sumy przechodnie	16.310.—
Koszty handlowe	82 849.32
Różne rachunki	2.940.—
Suma bilansowa:	5.396.932.64
Depozyty	2.174 718.28
Inkaso	1.103.565.76
	8.675.216.68

Stan bierny	
Kapitał własny	600.000.—
Wkłady	571.214.42
Rachunki bieżące	2.067.964.40
Zobowiązania inkasowe	133.149.64
Redyskonto weksli	1.123 105 84
Banki Loro	113.669.91
Banki Nostro	
a) krajowe	24.620.37
b) zagraniczne	408.945.67
Procenty i prowizje	208:224.80
Sumy przechodnie	16.352.40
Zysk za rok 1930	109.909.53
Różnice kursowe	19 439.48
Różne rachunki	336.18
Suma bilansowa	5.396 932 64
Różni za depozyty	2.174.718.28
Różni za inkaso	1.103.565.76
	8.675.216.68

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.